



Länsstyrelsen  
Västra Götaland

Naturavdelning

BESLUT  
2022-12-16

Diarienummer  
511-36279-2019  
Dossienummer  
1485-2213

Sida  
1(17)

## Beslut om bildande av Bassholmens naturreservat i Uddevalla kommun

### Innehållsförteckning

Innehållsförteckning  
Uppgifter om naturreservatet  
Beslut om bildande m.m.  
Syftet med naturreservatet  
Skälen för Länsstyrelsens beslut  
Beslut om föreskrifter  
Ärendets handläggning  
Länsstyrelsens bedömning och motivering  
Upplysningar

### Bilagor

Bilaga 1a. Beslutskarta

Bilaga 1b. Karta som visar område där byggnader och anordningar får uppföras efter tillstånd från Länsstyrelsen.

Bilaga 1c. Karta som visar vart i området som allmänheten får övernatta.

Bilaga 2. Översiktskarta

Bilaga 3a. Skötselplan

Bilaga 3b Naturvårdsintressanta arter

Bilaga 4. Sakägarförteckning

## Uppgifter om naturreservatet

|                           |                                                                                       |
|---------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| Namn:                     | Bassholmens naturreservat                                                             |
| NVR ID:                   | 2000385                                                                               |
| Län:                      | Västra Götalands län                                                                  |
| Kommun:                   | Uddevalla                                                                             |
| Ungefärlig mittpunkt:     | N 6460642 E 294616 SWEREF99                                                           |
| Lägesbeskrivning:         | Bassholmens naturreservat är ö-grupp vid Bokenäset, ca 30 km sydväst om Uddevalla.    |
| Fastigheter och ägare:    | <i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>                                           |
| Nyttjanderättsinnehavare: | <i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>                                           |
| Areal (ha):               | 85,6 ha varav vatten 2,5 ha                                                           |
| Förvaltare:               | Uddevalla kommun. De marina delarna förvaltas av Länsstyrelsen i Västra Götalands län |
| Natura 2000-beteckning:   | SE0520039 Strömmarna (bara en liten del av naturreservatet omfattas av Natura 2000)   |
| Naturgeografisk region:   | Centrala västkustens skärgårds- och kustområde                                        |

## Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1a som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken.

Namnet ska vara Bassholmens naturreservat.

Beslutet riktar sig till allmänheten, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Länsstyrelsen fastställer bifogad skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om följande områdesskydd som berör det nu bildade naturreservatet:

- Naturreservatet Bassholmen, Uddevalla kommun, enligt 7 § naturvårdslagen (1964:822) den 19 december 1975, dnr 11.1211-2136-75 (14FS 1976:13), med tillhörande skötselplan.
- Gullmarns naturvårdsområde, Lysekils, Uddevalla, Munkedals och Orusts kommuner enligt 19 § naturvårdslagen den 21 mars 1983 dnr 11.1211-203-80 (14FS 1983:19).
- Upphävande av förordnande om naturreservat (7 § naturvårdslagen) för vattenområdet inom hemmanet Bassholmen, Uddevalla kommun den 13 februari 1985, dnr 11.1211-785-84.

Länsstyrelsen beslutar att det tidigare beslutet om Naturreservatet Bassholmen upphävs i de delar som inte upphävdes 1985, när nu aktuellt beslut vunnit laga kraft. Länsstyrelsen beslutar också att det tidigare beslutet om naturvårdsområdet Gullmarn upphävs i de delar som genom nu aktuellt beslut kommer att ingå i Naturreservatet Bassholmen när nu aktuellt beslut vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen beslutar att Uddevalla kommun ska vara förvaltare av naturreservatet, men att Länsstyrelsen i Västra Götalands län förvaltar de marina delarna. Beslutet är fattat med stöd av 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

## Syftet med naturreservatet

### Syftet med naturreservatet är att

- bevara biologisk mångfald genom att vårda och bevara, samt eventuellt återställa, områdets kulturpräglade naturmiljöer såsom trädklädda betesmarker och öppen betesmark och salta strandängar,
- bevara de naturvärden som är knutna till gamla eller grova träd och död ved i området, och

- bevara och tillgängliggöra ett område som är viktigt för det rörliga friluftslivet.

### **Syftet ska uppnås genom att**

- betesmarker hävdas genom i första hand nötkreatursbete och ohävdade betesmarker återställs,
- trädbestånden sköts så att mängden grova ädellövträd och sälgar upprätthålls eller ökar och död ved lämnas i första hand i området, och
- möjligheterna till friluftsliv bibehålls och utvecklas så att besökare kan vistas i värdefull natur och uppleva de naturtyper och skönhetsvärden som finns.

### **Skälen för Länsstyrelsens beslut**

Skälen för Länsstyrelsens beslut är ett artrikt odlingslandskap med ett stort antal skyddsvärda träd. Området är naturreservat sedan den 19 december 1975. Skälet för en översyn av beslutet är att modernisera föreskrifterna och göra området mer tillgängligt för friluftsliv. Samtliga öar som ingår i naturreservatet ska vara tillgängliga för det rörliga friluftslivet.

### **Beslut om föreskrifter**

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

#### **A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap. 5 § miljöbalken)**

Inom naturreservatet är det förbjudet att göra följande:

1. Uppföra eller väsentligt ändra utformningen av byggnad eller annan anläggning.
2. Anordna upplag, fylla ut eller tippa massor.
3. Borra, spränga, gräva, schakta, muddra, påla eller bedriva täkt av något slag.
4. Påverka området hydrologi genom att dika, dämna, avleda eller valla in.
5. Stödutfodra betesdjuren med annat än mineralfoder.
6. Avverka, gallra, röja, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, oavsett om de står upp eller ligger ner.
7. Så, plantera eller sätta ut arter från samtliga artgrupper.

8. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödsel.

Förbuden enligt A1-A8 gäller inte åtgärder som har tillstånd enligt någon av föreskrifterna A9-A11.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det också förbjudet att göra följande:

9. Uppföra byggnad eller annan anläggning, inom området som avgränsas i bilaga 1b.
10. Anlägga ledning eller gräva ner befintlig luftledning.
11. Bekämpa invasiva främmande arter med metoder som är förbjudna enligt föreskrifterna.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

1. När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår under förpliktelserna enligt 7 kap. 6 § miljöbalken i Länsstyrelsens beslut (se punkt B nedan).
2. Vid stängsling runt avloppsanläggningen.
3. Grävning eller schaktning samt tillhörande åtgärder vid undersökning eller sanering av förorenade områden.
4. Vid underhåll eller reparation av befintlig avloppsanläggning, ledningar, byggnader, bryggor som tillkommit i laga ordning eller andra anläggningar som tillkommit i laga ordning är det tillåtet att gräva, anordna tillfälliga upplag samt röja sly eller buskar i direkt anslutning till anläggningen. Markskador ska då om möjligt undvikas, men uppkommer markskador ska de repareras.
5. Uppläggning av båtar eller farkoster inom området som avgränsas i bilaga 1b.

## **B. Föreskrifter om förpliktelser att tåla intrång (7 kap. 6 § miljöbalken)**

Detta avser hela naturreservatet där inget annat anges.

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande åtgärder genomförs för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. Vandringsled, inklusive tillhörande anordningar såsom till exempel. spänger och stängselgenomgångar, anläggs samt vindskydd, toaletter, eldstäder, markering av tältplatser med tillhörande skyltning och informationstavlor sätts upp.
2. Betesdrift med tillhörande åtgärder inklusive uppsättning och underhåll av stängsel.

3. Røjning i betesmarker och friställande av träd.
4. Betesmark restaureras. Detta inkluderar avverkning, stubbfräsning, tuvfräsning, bränning och betesdrift med tillhörande åtgärder inklusive uppsättning och underhåll av stängsel.
5. Träd som utgör en risk för skada på människor, byggnader, friluftsanordningar eller forn- och kulturlämningar fälls eller beskärs.
6. Träd som har fallit över, eller utgör hinder vid, byggnader, friluftsanordningar eller forn- och kulturlämningar får flyttas. Träden flyttas så kort sträcka som möjligt och i så stora stycken som möjligt.
7. Avverkade träd sparas som död ved i naturreservatet i form av till exempel faunadepåer med undantag av enstaka barrträd som får användas som byggmaterial till vindskydd.
8. Naturvårdsinriktad skötsel av skog. Detta inkluderar bete, røjning, plockhuggning, tillskapande av död ved och veteranisering.
9. Marin restaurering som grumlingsbekämpande åtgärder, till exempel sandtäckning.
10. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.
11. Åtgärder utförs i syfte att motverka skador som orsakas av invasiva främmande arter.

**C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap. 30 § miljöbalken) och 22 § förordningen [1998:1252] om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)**

Inom naturreservatet är det förbjudet att göra följande:

1. Ha hund okopplad. Förbudet gäller inte brukshund i samband med skötsel av naturreservatet, jakt eller eftersök av skadat vilt.
2. Elda på andra platser än i de eldstäder som är iordningställda och anvisade. Förbudet gäller inte gasol- och spritkök eller liknande.
3. Övernatta utomhus annat än på platsen som framgår av bilaga 1c.
4. Förtöja båt eller annan farkost mer än två nätter i sträck på samma plats. Förbudet gäller inte i gästhamnen.
5. Lägga upp eller förvara båt eller annan farkost på land annat än på markerade platser. Förbudet gäller inte tillfällig uppläggning dagtid.
6. Sätta upp tavla, affisch, skylt eller liknande anordning.

Ordningsföreskrifterna enligt C ovan gäller inte i följande fall:

1. När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår under förpliktelseerna enligt 7 kap. 6 § miljöbalken i Länsstyrelsens beslut (se punkt B ovan).

## Ärendets handläggning

Naturreservatet Bassholmen bildades 1975 efter en hemställan från Uddevalla kommun. Uddevalla kommun äger och förvaltar mark och byggnader på ön. År 2019 skrev Uddevalla kommun till Länsstyrelsen och begärde att beslutet och skötselplanen skulle ses över och moderniseras. Förbudet mot kommersiell verksamhet behöver bland annat tas bort för att kunna fortsätta att bedriva logiverksamhet och utveckla besöksverksamheten på ön. Beslutet behöver också ge utrymme för rastplatser, vandringsleder med mera. Detta beslut och skötselplan har tagits fram i samverkan mellan Länsstyrelsen och Uddevalla kommun. Länsstyrelsen har tagit fram beslutet och Uddevalla kommun har gett Melica i uppdrag att ta fram skötselplanen.

Uddevalla kommun, Vattenfall eldistribution AB, Naturskyddsföreningen i Uddevalla, Uddevalla Turism och föreningen Allmogebåtar har som berörda mark- och sakägare, förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till SGU, Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten och Försvarmakten.

Förvaltningen för kulturutveckling på Västra Götalandsregionen, LRF Västra Götaland, mellersta Götalands jordägarförening, Friluftsfrämjandet Uddevalla, Bohusläns ornitologiska förening och Naturskyddsföreningen regionkansli väst har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Uddevalla kommun tillstyrker förslaget. Skogsstyrelsen har inga synpunkter på förslaget. Sveriges geologiska undersökning (SGU) avstår från att yttra sig.

Vattenfall Eldistribution AB skriver att restriktionerna inte får förhindra ledningsinnehavaren att utföra återkommande drift- och underhållsåtgärder och skickar med en karta på sitt ledningsinnehav. Undantag för underhåll av ledningar finns i föreskrifterna.

Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker Länsstyrelsens beslut för naturreservatet Bassholmen, men anser att beslutet borde reflektera både marina bevarandevärden och områdets starka koppling till Natura 2000-området Strömmarna/marina reservatet Gullmarn bättre. De marina värdena ska ingå i syftet för naturreservatet. Gällande naturreservatets gränsdragning hänvisar Havs- och vattenmyndigheten till Naturvårdsverkets vägledning, som bland annat avråder från att använda strandlinjen med många odefinierade brytpunkter som gräns för naturreservat. Vidare borde miljömålet ”Hav i balans samt levande kust och skärgård” ingå under rubriken miljömål i reservatsbeslutet.

I områdets uppdaterade skötselplan framgår bland annat att Bassholmen hyser mindre arealer av marina bevarandevärden och är ett uppskattat mål för båtturet

friluftsliv. Däremot saknas en känslighets- eller påverkansanalys av hur olika faktorer påverkar bevarandevärdena och en koppling till hur skötselåtgärder samt reservatsbestämmelser, kan begränsa eventuell negativ påverkan. Havs- och vattenmyndigheten anser att i Bassholmens fall borde en dylik analys göras gemensamt med Natura 2000-området Strömmarna/marina reservatet Gullmarn.

Havs- och vattenmyndigheten anser att kapitel 3.2 Bevarandemål och kapitel 3.3 Allmänt om skötseln i skötselplanen bör kompletteras med att Bassholmens marina bevarandemål är sammankopplade med Natura 2000-området Strömmarna/marina reservatet Gullmarn och att skötselåtgärder på Bassholmen ska behöva ta hänsyn till det angränsade Natura 2000-områdets bevarandevärden. Vidare anser myndigheten att kapitel 4. Friluftsliv bör kompletteras med bevarandemål och – åtgärder, som minskar det båtburna friluftslivets negativa påverkan på de marina bevarandevärdena kring Bassholmen. Vilka dessa är tas lämpligast fram med hjälp av ovan nämnda påverkansanalys, men till exempel kan informationsåtgärder riktat till båtburet friluftsliv och placering av ankringsplatser koordinerat med Natura 2000-området Strömmarna/marina reservatet Gullmarn vara lämpligt.

Bassholmen är ett populärt besöksmål geografiskt omgiven av Natura 2000-området Strömmarna/marina reservatet Gullmarn. Enligt Bassholmens skötselplan förekommer inom reservatsgränserna mindre arealer av naturtypen 1140 blottade ler- och sandbottnar. I rapporten "Ramverk för marint områdesskydd" är denna naturtyp utpekad som ett så kallat preciserat bevarandevärde. Dessutom är grunda bottenar, såsom naturtypen 1140 blottade ler- och sandbottnar och ålgräsängar, prioriterade bevarandevärden enligt bevarandeplanen för Natura 2000-området Strömmarna.

Länsstyrelsens svar: Syftet med Bassholmens naturreservat är inte den marina miljön. Den värdefulla marina miljön runt Bassholmen ingår till största delen i Gullmarns naturvårdsområde men av gammal hävd har några mindre vikar kommit att ingå i Bassholmens naturreservat. Om det hade varit ett nybildat naturreservat hade länsstyrelsen inte dragit gränsen i strandlinjen. Vi har kompletterat beslutet med miljömålet "Hav i balans samt levande kust och skärgård" och kompletterat Bassholmens skötselplan med ett skötselområde för de marina delarna som ingår och lagt till bevarandemål för dessa marina områden. Den marina miljön kommer att följas upp tillsammans med Strömmarnas Natura 2000- område. Det nya naturreservatsbeslutet kommer i sig inte innebära en utökad båttrafik. Beslut tillåter inte nya bryggor eller muddring och de befintliga bryggorna blir i dagsläget fulla under högsäsongen. Områdena runt öarna är så grunda att det bara går att ta sig dit med kajak eller kanot. En del besökarna kommer med turbåten och det enda sättet att öka antalet besökare till ön är att öka antalet turer med turbåten eller att ännu fler kajakpaddlare tar sig dit. På grund av detta anser Länsstyrelsen inte att det är relevant att göra en påverkansanalys.

## **Länsstyrelsens bedömning och motivering**

### **Beskrivning av naturreservatet**

Bassholmen ligger i det vackra området Strömmarna och utgör den västligaste delen av Uddevalla kommun. På ön finns stora öppna och betade områden och dalstråk, kantade med lövträd, men det finns även inslag av barrskog. Det finns ett mycket rikt fågelliv i de grunda och näringsrika vattnen som omger reservatet.

Många av dessa fåglar utnyttjar även Bassholmen. Det gäller inte minst stora mängder gäss, som också bidrar till betet av öns strandängar. Bassholmen är ett uppskattat besöksmål både bland båtfolk, kajakpaddlare och grupper som tar in på öns gästhem. Naturreservatet omfattar Bassholmen, Hällsholmen samt fem mindre öar. Arealen är 86 ha varav Bassholmen utgör cirka 70 ha.

Bassholmen omges av naturvårdsområdet Gullmarn och Strömmarnas Natura 2000-område. Strömmarnas Natura 2000-område omfattar en liten del av Bassholmens naturreservat. De delar som ingår i Natura 2000 är Lindholmen, Bassens koddar och de mindre öarna söder om Hällsholmen samt några mindre havsvikar.

Bassholmens natur är både typisk och speciell. Typisk för innerskärgården med berg som omges som en krans av lövträd och odlade eller betade dalgångar. Speciell för stora arealer trädklädd betesmark av typen ekhage med ett stort antal grova, vidkroniga ekar och tidigare hamlade sälgar. Centralt på ön är de stora sälgarna ett framträdande drag. I övrigt är björk, ek, rönn och asp vanliga. Intill gården finns ett mer parkliknande område, med lind, alm, ask, lönn och stora ekar. 37 träd på Bassholmen är utpekade som särskilt skyddsvärda, de flesta utgörs av ek och sälg.

Så gott som alla de öppna dalgångarna har brukats som åkrar, med undantag av de lägsta partierna närmast stränderna. En värdefull betesmarksflora finns på flera ställen, framför allt nära strandzonen och anslutande låga hållmarker. I zonen närmast medelvattenlinjen och upp till cirka 1 m höjd, finns salta strandängar.

Centralt på ön ligger mangårdsbyggnaden som på senare år använts som gästhem. Vid Bassholmens båthamn finns ett flertal byggnader och anläggningar som har sitt ursprung i de verksamheter som har bedrivits på ön, såsom sillkokeri, träbåtsvarv och mekanisk verkstad. I dagsläget används byggnaderna som museum. Det finns också en gästhamn. I den östra delen av ön ligger torpet Sandvik. Samtliga byggnader och anläggningar ägs och förvaltas av markägaren Uddevalla kommun.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

### **Motivering av beslutet**

På Bassholmen finns ett rikt odlingslandskap och en stor mängd skyddsvärda träd. För att säkra den långsiktiga skötseln och förhindra att området exploateras behöver området ett fortsatt skydd i form av naturreservat. Området är också viktigt för friluftslivet. Detta beslut gör det möjligt att tillgängliggöra området ytterligare för friluftsliv.

Föreskriften om kommersiell verksamhet har tagits bort eftersom kommersiell verksamhet i sig inte påverkar syftet med naturreservatet. I det befintliga naturreservatsbeslutet är det förbjudet att uppföra nya byggnader och anordningar. Till byggnader och anordningar räknas egentligen t.ex. mast, torn, bryggor, vägar och stängsel. I det här förslaget görs en lättad kring befintliga byggnader med en zon där nya byggnader och anordningar (ej bryggor) kan få uppföras efter tillstånd från Länsstyrelsen och strandskyddsdispens. Att byggnaderna inte tagits bort från naturreservatet motiveras med att de idag inte har några hemfridszoner och att de ska vara fortsatt tillgängliga för det rörliga friluftslivet. Jaktförbudet har tagits bort. Länsstyrelsen bedömer att jaktlagstiftningen är tillräcklig för att uppnå syftet i det

här naturreservatet. Förbudet om uppställning av husvagn har tagit bort från A-föreskrifterna eftersom ön saknar landförbindelse och uppställning under en längre tid kan räknas som byggnad och det är reglerat i A-föreskrifterna. Under C-föreskrifterna som riktar sig till allmänheten har en lättnad gjorts så att besökare kan övernatta inom ett markerat område. Detta för att underlätta för det rörliga friluftslivet. I övrigt är övernattning tillåten i hus eller båt. I stort sett hela ön är betad och att campa bland betesdjuren bedöms vara en säkerhetsrisk. Föreskriften om förbud mot att framföra motorfordon har tagits bort eftersom det regleras i terrängkörningslagen. Några nya C-föreskrifter har också lagts till om att inte förtöja båt mer än två dygn i sträck på samma plats och att inte lägga upp båtar och farkoster på land annat än på anvisade platser eller tillfälligt dagtid. Dessa föreskrifter möjliggör att fler får tillgång till området. C-föreskriften om att inte sätta upp tavla, skylt eller affisch är också ny och motiveras med att man inte vill ha reklamskyltar och dylikt i området. Det skulle förfula området och påverka friluftslivet negativt.

Naturreservatets föreskrifter är utformade så att syftet med naturreservatet ska uppnås.

### **Konsekvensutredning**

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för konsekvensutredning av regelgivning.

### **Beslutets förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser.**

Bassholmen ligger inom riksintresse för naturvård (3 kap. 6 § miljöbalken).

Enligt Uddevalla kommun översiktsplan från 2010 bör inga åtgärder vidtas som kan skada riksintresset för Naturvård. Vid prövning av ny bebyggelse och andra exploateringsföretag ska naturvårdens intressen beaktas efter sina värden och gällande reglering på den aktuella platsen. Samma sak står i förslaget till ny översiktsplan.

Bassholmen ligger också inom riksintresse för friluftsliv (3 kap. 6 § miljöbalken). Enligt översiktsplanen ska friluftsliv beaktas efter sina värden och gällande reglering på den aktuella platsen vid prövning av ny bebyggelse och andra exploateringsföretag. Tydlig miljökonsekvensbeskrivning krävs vid exploaterings- och/eller arbetsföretag som kan befaras skada eller på annat sätt negativt påverka värdefulla naturmiljöer. Vid behov kan riksintressen skyddas med nya eller utökade naturreservat.

Naturreservatet är i linje med översiktsplanen.

## Miljömål

Naturreseptatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålen ”ett rikt odlingslandskap” och ”ett rikt växt- och djurliv” och hav i balans samt levande kust och skärgård.

## Intresseprövning

Med hänsyn till området värden och naturreseptatets syften bedömer Länsstyrelsen att området värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom att fortsatt vara skyddat som naturreseptat. Föreskrifterna är anpassade till naturreseptatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

## Hushållningsbestämmelser

Naturreseptatbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

## Upplysningar

### Dispens från föreskrifterna

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreseptatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreseptatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreseptatet (7 kap. 7 § miljöbalken).

## Skogsvårdslagen

Genom beslutet om naturreseptat följer att skogsvårdslagens bestämmelser upphör att gälla, i hela naturreseptatet (se 4 § skogsvårdslagen [1979:429]).

Därmed har markägaren inte längre något ansvar enligt 29 § skogsvårdslagen för att bekämpa eller förebygga insektshärjning i skog.

## Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreseptatet gäller annan lagstiftning som vanligt, t.ex. följande:

- Miljöbalkens bestämmelser om Natura 2000, strandskydd, generella biotopskydd och vattenverksamhet.
- Bestämmelser om artskydd enligt miljöbalken och artskyddsförordningen, t.ex. fridlysningsbestämmelser.
- Fiskebestämmelser i Havs- och vattenmyndigheten författningssamling.

- Terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen
- Kulturmiljölagen.
- Jaktlagstiftningen.
- Lagen om skydd mot olyckor t.ex. generella eldningsförbud och efterbevakningsansvar vid brand.

### **Förvaltare och förvaltningsuppgifter**

- Förvaltare är Uddevalla kommun, förutom för de marina miljöerna som förvaltas av Länsstyrelsen i Västra Götalands län.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

### **Kungörelse**

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningen Bohusläningen.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som fram-går av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

I detta ärende har länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat. Naturvårdshandläggare Maria Johansson har varit föredragande. I handläggningen har också medverkat avdelningschef Sven Swedberg, enhetschef Johan Jannert, och länsjurist Linda Darestam.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Lisbeth Schultze

Maria Johansson



Bilaga 1a, Beslutskarta  
Bassholmens naturreservat, Uddevalla kommun

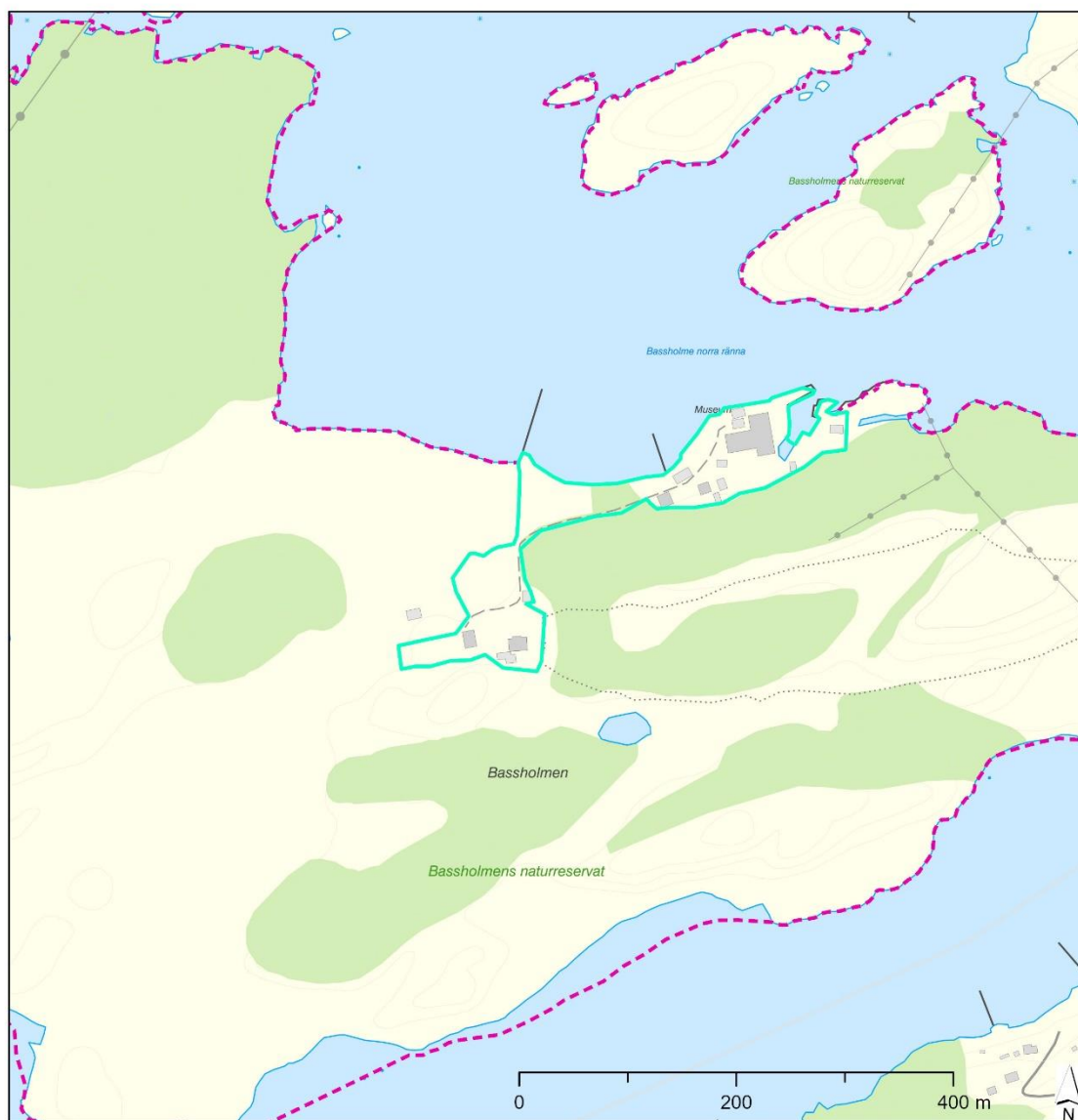
 Naturreservatsgräns

Illustrationskarta till beslut om  
Bassholmens naturreservat.  
Tillhör Länsstyrelsens beslut om  
naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken,  
2022-12-16, dnr 511-36279-2019.



Länsstyrelsen  
Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län  
© Lantmäteriet Geodatasamverkan



Bilaga 1b, Beslutscharta för Bassholmens naturreservat, Uddevalla kommun. Område där byggnader eller anordningar (ej bryggor) kan få uppföras efter Länsstyrelsens tillstånd (turkos linje). Området omfattas dock av strandskydd så förutsättningen är strandskyddsdispens kan ges.

Illustrationskarta till beslut om Bassholmens naturreservat. Tillhör Länsstyrelsens beslut om naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken, 2022-12-16, dnr 511-36279-2019.

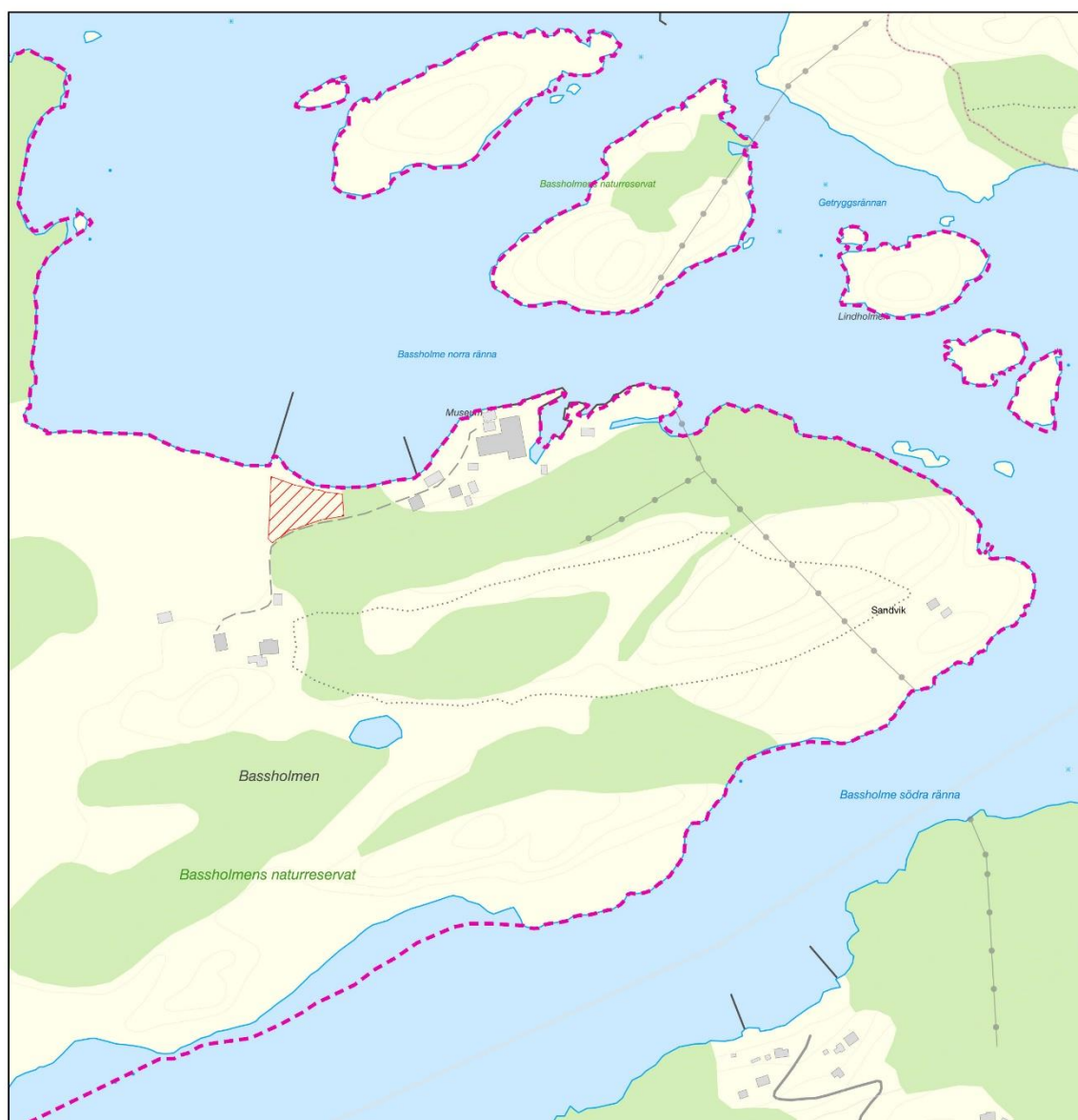
■ Naturreservatsgräns

■ Område där byggnader eller anordningar kan få uppföras efter tillstånd från Länsstyrelsen.



Länsstyrelsen  
Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län  
© Lantmäteriet Geodatasamverkan



Bilaga 1c, Beslutscharta

Bassholmens naturreservat, Uddevalla kommun. Område där det är tillåtet att övernatta. Övernattning utomhus är förbjudet i resten av området. Observera att lägerverksamhet eller övernattning längre än två nätter kräver markägarens godkännande.

- Naturreservatsgräns
- Område där det är tillåtet att övernatta



Illustrationscharta till beslut om Bassholmens naturreservat, Uddevalla kommun. Tillhör Länsstyrelsens beslut om naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken, 2022-12-16, dnr 511-36279-2019



Länsstyrelsen  
Västra Götaland

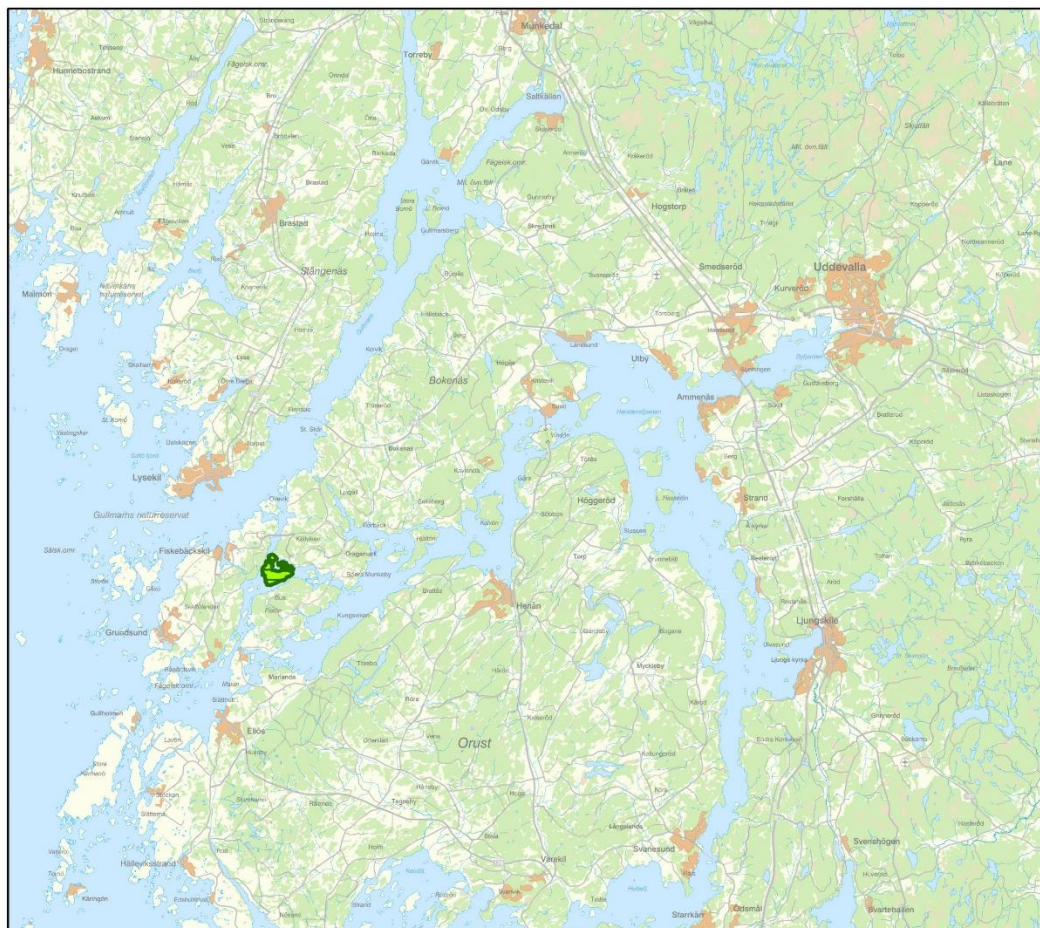
0 200 400 m

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län  
© Lantmäteriet Geodatasamverkan



Länsstyrelsen  
Västra Götaland

Bilaga 2  
Översiktskarta till beslut om  
Bassholmens naturreservat.  
Tillhör Länsstyrelsens beslut om  
naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken, 2022-12-16  
dnr 511-36279-2019.





Länsstyrelsen  
Västra Götaland

SKÖTSELPLAN  
2022-12-16

Diarienummer  
511-36279-2019

Sida  
1(43)

## Skötselplan för naturreservatet Bassholmen i Uddevalla kommun



Skötselplanen har tagits fram av Calle Bergil på Melica på uppdrag av  
Uddevalla kommun.  
Kartfigurer Stefan Bydén, Melica

## INNEHÅLLSFÖRTECKNING

|                                                                    |    |
|--------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Sammanfattning .....                                            | 5  |
| 1.1. Syfte.....                                                    | 5  |
| 1.2. Fakta om området och dess skötsel .....                       | 5  |
| 2. Beskrivning av området .....                                    | 6  |
| 2.1. Uppgifter .....                                               | 6  |
| 2.2. Allmän beskrivning av området .....                           | 6  |
| 2.3. Naturgeografi.....                                            | 7  |
| 2.4. Mark- och vattenanvändning – då och nu .....                  | 7  |
| 2.5. Bevarandevärden .....                                         | 8  |
| 2.5.1. Biologiska bevarandevärden .....                            | 8  |
| 2.5.2. Geovetenskapliga bevarandevärden.....                       | 14 |
| 2.5.3. Kulturhistoriska bevarandevärden .....                      | 14 |
| 2.5.4. Friluftslivsvärden .....                                    | 15 |
| 3. Skötsel och bevarandemål .....                                  | 18 |
| 3.1. Indelning av skötselområden.....                              | 18 |
| 3.2. Bevarandemål .....                                            | 20 |
| 3.3. Allmänt om skötseln.....                                      | 20 |
| 3.4. Konsekvenser av klimatförändringar .....                      | 20 |
| 3.5. Skötselområden med mål och åtgärder .....                     | 20 |
| Skötselområde 1 Öppna och lövträdsklädda betesmarker (55 ha) ..... | 20 |
| Skötselområde 2 Betade strandängar (1,8 ha).....                   | 25 |
| Skötselområde 3 Betad barrskog (12,8 ha) .....                     | 26 |
| Skötselområde 4 Öar med fri utveckling (13,9 ha).....              | 27 |
| Skötselområde 5 Torpmiljö (0,9ha ) .....                           | 28 |
| Skötselområde 6 Bebyggelse (2,2).....                              | 29 |
| Skötselområde 7 Yta för vattenrening (0,3 ha) .....                | 31 |
| Skötselområde 8 Blottade ler- och sandbottnar (2,4 ha) .....       | 32 |
| 4. Friluftsliv .....                                               | 33 |
| 5. Uppföljning .....                                               | 36 |
| 5.1. Dokumentation av skötselåtgärder .....                        | 36 |
| 5.2. Bevarandemål och gynnsamt tillstånd.....                      | 37 |
| 5.3. Revidering av skötselplanen.....                              | 37 |
| 6. Planerad förvaltning.....                                       | 37 |
| 7. Referenser .....                                                | 37 |

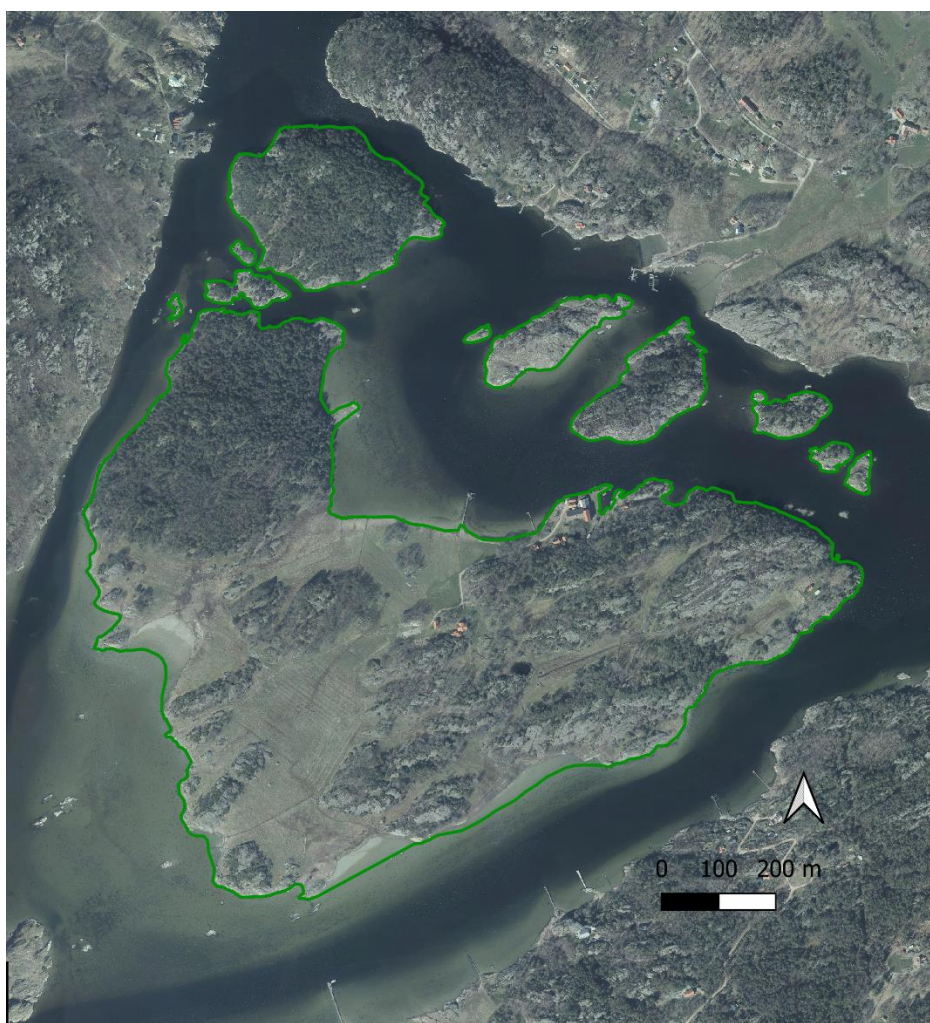
## BILAGOR

**Bilaga 3b:** Fynd av naturvårdsintressanta arter

## DEL A –Beskrivningsdel Bassholmen

Skötselplanen för Bassholmen beskriver hur reservatet ska skötas och när och hur ofta olika åtgärder ska göras. Den fastställer också vad som är viktigast att göra om naturreservatsförvaltaren, naturreservatet det vill säga den som är ansvarig för områdets skötsel, behöver prioritera. Planen vänder sig främst till naturvårdsförvaltare och markägare, men också till övriga intressenter.

Skötselplanen är uppdelad i två delar, A och B. Den första delen är en beskrivande del. Där anges bland annat naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns. Den andra delen av skötselplanen beskriver naturreservatets bevarandemål och hur naturreservatet ska skötas.



Figur 1: Bassholmens naturreservat – naturreservatsgräns.

## 1. Sammanfattning

### 1.1. Syfte

Syftet med naturreservatet är att

- bevara biologisk mångfald genom att vårda och bevara, samt eventuellt återställa, områdets kulturpräglade naturmiljöer såsom trädklädda betesmarker och öppen betesmark och salta strandängar,
- bevara de naturvärden som är knutna till gamla eller grova träd och död ved i området, och
- bevara och tillgängliggöra ett område som är viktigt för det rörliga friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att

- betesmarker hävdas genom i första hand nötkreatursbete och ohävdade betesmarker återställs,
- trädbestånden sköts så att mängden grova ädellövträd och sälgar upprätthålls eller ökar och död ved lämnas i första hand i området, och
- möjligheterna till friluftsliv bibehålls och utvecklas så att besökare kan vistas i värdefull natur och uppleva de naturtyper och skönhetsvärden som finns.

### 1.2. Fakta om området och dess skötsel

Naturreservatet Bassholmen utgörs av en större ö; Bassholmen tillsammans med ett antal mindre öar och skär i de trånga och grunda farvattnen "Strömmarna" mellan Skaftölandet, Flatön och Kärlingesund i Dragsmarks socken i den västligaste delen av Uddevalla kommun. Reservatet bildades 1975 och innefattade då även vattenområdet runt ön. Detta togs dock bort ur reservatet 1985 i samband med inrättandet av naturvårdsområdet Gullmarn. Bassholmen har stort värde för friluftslivet genom sitt tilltalande och strövvänliga betesmosaiklandskap, men har också stora värden för biologisk mångfald genom förekomsten av olika naturtyper som öppna och trädklädda betesmarker, salta strandängar och en stor ansamling särskilt skyddsvärda träd. Bassholmen har varit en sammanhållen jordbruksfastighet sedan medeltiden, men har efter en period av ohävd på 60-70-talet betats i sin helhet, periodvis med får och hästar, men på senare år främst med nötdjur.

## 2. Beskrivning av området

### 2.1. Uppgifter

|                                    |                                                                                       |
|------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| Namn:                              | Bassholmen                                                                            |
| Beslutsdatum:                      | 2022-12-16                                                                            |
| Areal:                             | 85,6 ha, varav vatten 2,4 ha                                                          |
| Län:                               | Västra Götalands län                                                                  |
| Kommun:                            | Uddevalla kommun                                                                      |
| Förvaltare:                        | Uddevalla kommun, de marina delarna förvaltas av länsstyrelsen i Västra Götalands län |
| NVR id:                            | 2000385                                                                               |
| Natura 2000-beteckning:            | SE0520039 Strömmarna (bara en liten del av naturreservatet omfattas av Natura 2000)   |
| Natura 2000-områdets skyddsstatus: | SAC                                                                                   |
| Ingående Natura 2000-naturtyper:   | Se tabell 2                                                                           |
| Vattenförekomst (EU_CD och namn):  | SE581365-112910 Snäckedjupet                                                          |

### 2.2. Allmän beskrivning av området

Bassholmen ligger i det vackra området Strömmarna och utgör den västligaste delen av Uddevalla kommun. På ön finns stora öppna och betade områden och dalstråk, kantade med lövträd, men det finns även inslag av barrskog. Det finns ett mycket rikt fågelliv i de grunda och näringsrika vattnen som omger reservatet. Många av dessa fåglar utnyttjar även Bassholmen. Det gäller inte minst stora mängder gäss, som också bidrar till betet av öns strandängar.

Bassholmen är ett uppskattat besöksmål både bland båtfolk, kajakpaddlare och grupper som tar in på öns gästhem. Naturreservatet omfattar Bassholmen, Hällsholmen samt fem mindre öar. Arealen är drygt 85 ha varav Bassholmen utgör cirka 70 ha. Tidigare innefattades även ett relativt stort vattenområde kring öarna, men detta togs bort ur reservatet 1985 i samband med bildandet av naturvårdsområdet Gullmarn, som införlivade vattenmiljön.

### 2.3. Naturgeografi

Bassholmen är beläget mitt i ett naturgeografiskt och biologiskt intressant område. Omgivande farvatten med det så kallade Snäckedjupet i söder och Strömmarna i norr utgör ett av Bohuslänns största sammanhängande grundvattenområden. Det är sällan djupare än 1 meter bortsett från i farlederna. Det är huvudsakligen grunda lerbottnar vilket medför ett rikt djurliv. Genom de trånga sunden sker vattenutbyte med de stora fjordsystemen kring Orust och öppet hav. Tidvattenväxlingar och lufttrycksförändringar ger upphov till kraftiga strömmar, vilket blir särskilt påtagligt i grundområdena kring Bassholmen. Den ständiga turbulensens i vattnet medför gynnsamma näringsförhållanden, med stor produktion som följd. Detta i kombination med att området ofta i stora delar är isfritt gör det till ett viktigt övervintringsområde för sjöfågel.

Ungefär 30 ha av Bassholmen består av öppen gräsmark som tidigare varit åker, men åtminstone delvis använts som betesmark sen 1940-talet. Den öppna betesmarken är framför allt koncentrerad till ett lågt liggande bälte tvärs över ön, som en fortsättning på de grunda mjukbottnarna både norr och söder om ön. Huvuddelen av gräsmarken har lera som grund men i den norra delen är den uppblandad med sand. Berggrunden består av gnejs, på vissa håll ögongnejs, men ön saknar andra bergarter.

Bassholmen har inte heller några skalgrusbanksar men viss antydning till kalkförande jordlager kan spåras på vissa håll.

I reservatet ingår förutom själva Bassholmen en rad mindre öar i norr. Den största av dessa – Hällsholmen - är belägen vid Strömmarnas norra inlopp och bildar tillsammans med Strömberget ett karakteristiskt nålsöga för inkommande sjöfart. På Hällsholmens nordvästra sida finns markanta bergstup.

Av de övriga fem småöarna mellan Bassholmen och Kärlingesund är det framför allt de två större som är av topografiskt intresse. De är smala, cirka 250 meter långa bergsryggar som ligger i nord/sydvästlig riktning på en annars plan yta vilket är mycket likt inlandsisens rörelseriktning under den senaste istiden.

### 2.4. Mark- och vattenanvändning – då och nu

Ända sedan medeltiden har Bassholmen varit en sammanhållen gård – en brukningsenhet, på medeltiden under Dragsmarks kloster, senare under först danska och sen svenska kronan.

En förklaring till de många stora ekarna kan vara att kronans gårdar hade press på sig att spara ekar för krigsfartyg. Även vanliga bönder var tvungna att spara sina ekar trots att de bredde ut sig och beskuggade ängsgräset. Bönderna hatade ofta ekarna för detta. Däremot ville de som hade råd gärna ståta med mäktiga ekar som vårdträd eller rentav små parker som bakom mangårdsbyggnaden på Bassholmen för att markera sin status.

Ekarna gav dåligt lövfoder. I stället finns på Bassholmen en stor mängd gamla sälgrar som visar tecken på att ha varit hamlade för lövfoder. Sälgen var ett av de allra bästa träden för lövfoder, men denna sälgeneration är idag till stor del döende.

Även om jordbruket var basen för de flesta gårdar i Bohuslän, kombinerades det ofta med andra näringar, kopplade till fiske och sjöfart. Sillperioderna vid mitten av 1700-talet och slutet av 1800-talet gav stora möjligheter. På Bassholmen byggdes trankokerier, båtvarv och mekanisk verkstad.

Skeppsredare Jakob Johansson var framgångsrik med rederiverksamheten och lät bygga den nuvarande mangårdsbyggnaden kring år 1880.

Den sista sillperioden fick dock ett abrupt slut och rederiverksamheten gick i konkurs. I stället köptes mangårdsbyggnaden av köpmannen C.J. Christiansson från Bohus-Malmön, som drev jordbruket vidare till 1930-talet.

1937 såldes gården till en direktör Philip Lindstedt från Göteborg, som bedrev allt mindre verksamhet och så småningom flyttade ut till torpet Sandvik fram till cirka 1957. Bassholmens byggnader höll liksom jordbruket på att förfalla, tills 1975 då Uddevalla kommun köpte ön och rev de då fallfärdigaste husen. Länsstyrelsen bildade naturreservat 1975, med främsta mål att säkra det attraktiva landskapet för friluftslivet, men också att bevara de höga naturvärdena.

Enligt skötselplanen från 1975 har praktiskt taget hela ön hävdats med bete under de senaste 30 åren, alltså sedan mitten på 40-talet. Under en lång period var det hästar och får som betade, men beteseffekten blev ganska ojämn och på senare år körs i stället cirka 60 nötdjur ut till varje betessäsong, vilket tillsammans med betesputsning och betet av allt fler gäss gett ett bättre resultat.

Uddevalla kommun har alltsedan starten hyrt ut husen på Bassholmen till olika aktörer för att gynna turism och friluftsliv. I hamnen hyrs byggnader ut till föreningen Allmogebåtar som driver program- och museiverksamhet, torpet Sandvik hyrs ut till Uddevalla Naturskyddsförening och Uddevalla Turism AB driver uthyrningsverksamhet av logi för grupper i mangårdsbyggnaden. Bassholmen har många besökare som tar sig till ön på olika sätt; båtfolket lägger till i hamnen eller vid de förankringsringar som finns runt öarna och sover i sina båtar. De som kommer med skärgårdsbåtarna från Uddevalla reser oftast tillbaka med en senare turbot, medan kajakpaddlare tar sig till öar utan tältförbud för övernattnin. Mangårdsbyggnaden tar idag emot förbokade grupper.

## **2.5. Bevarandevärden**

Områdets bevarandevärden är framför allt biologiska, kulturhistoriska samt friluftsvärden. När rödlistade arter nämns i texten nedan anges aktuell rödlistekategori år 2020 inom parentes efter namnet enligt följande: akut hotad (CR), starkt hotad (EN), sårbar (VU), respektive missgynnad (NT).

### **2.5.1. Biologiska bevarandevärden**

Bassholmens natur är både typisk och speciell. Typisk för innerskärgården med berg som omges som en krans av lövträd och odlade eller betade dalgångar. Speciell för stora arealer trädklädd betesmark av typen ekhage med ett stort antal grova, vidkroniga ekar och tidigare hamlade sälgar med död ved. I synnerhet i brynen mellan de smala gamla åkrarna och bergsklackarna centralt och österut på ön, är de stora sälgarna ett framträdande drag. I övrigt är björk, ek, rönn och asp vanliga. Intill gården finns ett mer parkliknande område, med lind, alm, ask, lönn och stora ekar.

Så gott som alla de öppna dalgångarna har varit brukade som åkrar, undantaget de lägsta partierna närmast stränderna, som höjts upp ur havet utan att ha hunnit beröras av någon plog. Ekarna och sälarna omger bergen som öppna bryn, utan den täta buskvegetation som är typisk för många kustnära betesmarker. Den öppna karaktären är troligen resultatet av tidigare skötselriktning, där målet var att hålla undan nästan alla brynbuskar i syfte att få en mer kortbetad och parkartad miljö med god sikt.

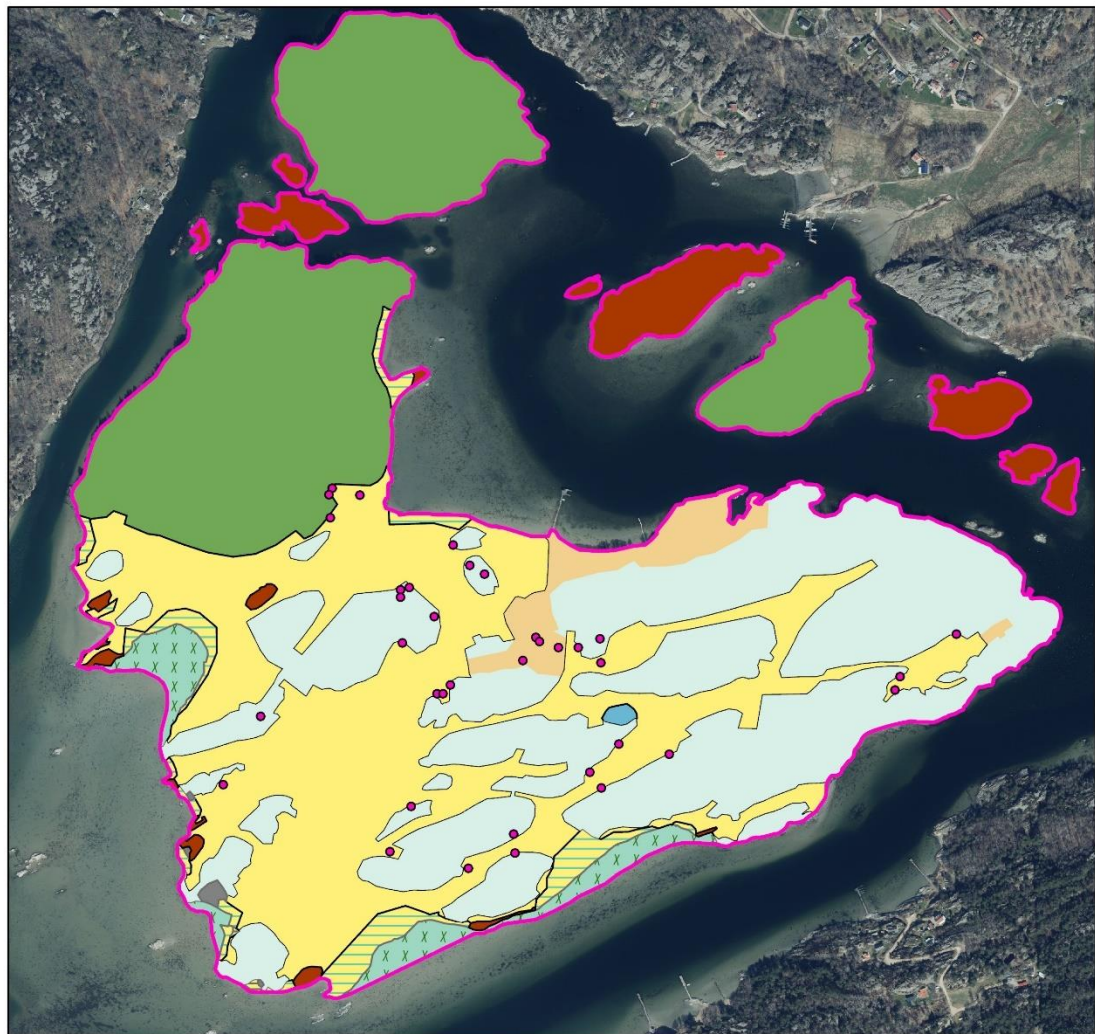
37 träd på ön är i en inventering av länsstyrelsen (2016) utpekade som särskilt skyddsvärda. De flesta av dessa utgörs av ek och säl. Detta är två trädslag med mycket olika livsstrategier, vilket bör beaktas vid skötseln.

Ekar kan bli mycket långlivade och kan då hysa en stor mångfald av arter, allt från epifyter till vedskalbaggar, fåglar och fladdermöss, särskilt om de får utveckla stamhåligheter. Också med stora håligheter kan ekarna leva vidare länge, om de inte utsätts för beskuggning eller fysisk trängsel. Också sälarna är ljusälskande träd, men normalt med en betydligt kortare livslängd, särskilt sen de börjat få hål eller rötskador. Även sälgen har en stor mångfald knuten till sig, däribland de stora vedskalbaggarna myskbock och videbock. En särskilt viktig roll spelar sälgen för att erbjuda pollen och nektar till humledrottningar tidigt på våren. Deras födointag på våren kan avgöra hur många humlor vi får se på sommaren och därmed hur väl våra grödor blir pollinerade. De flesta av Bassholmens många sälgar ser ut att ha varit hamlade för lövtäkt, vilket gör dem ännu mer intressanta, men också extra känsliga för åtgärder. De särskilt skyddsvärda träden omfattas av ett riksomfattande åtgärdsprogram (ÅGP).

Huvuddelen av de öppna betesmarkerna har varit åkermark och saknar mycket av den hävdflora som kännetecknar många gamla kustnära betesmarker. Fragment av värdefull betesmarksflora finns dock flerstädes, framför allt nära strandzonen och anslutande låga hållmarker.

I zonen mellan medelvattenlinjen och upp till cirka 1 m höjd, har tydliga salta strandängar, på bohuslänska ”sältor”, utvecklats på de platser där låglänta betesmarker når vattnet. Här har, under inverkan av nötkreatursbete, gåsbete och saltvattenstänk utvecklats naturtypen saltstrandäng, med sin artrika, men oftast mycket kortbetade flora. Typiska växter på sältorna är gåsört, salttåg, trift och saltarv, men i den kortsnaggade vegetationen finns även ovanligare arter som havsnarv, saltnarv, kustarun, dvärgarun och smultronklöver. I svackor på strandängen kan saltvatten bli kvar och indunsta till mycket höga saltkoncentrationer, varvid bildas typiska ”saltbrännor”, där endast ett fåtal kärlväxter kan växa, däribland den tidigare vanligare glasörten (NT), som troligen betas hårt av gässen.

De salta strandängarna gränsar utåt mot likaså mycket värdefulla marina miljöer med grunda bottnar som översköljs av strömmar som mer eller mindre regelbundet byter riktning. De marina miljöerna kring Bassholmen hör numera mestadels till naturreservatet Gullmarn.



**Figur 2- Naturtyper**

- Naturreservatsgräns
- Skyddsvärda träd

### Naturtyper

- 1140 - Blottade ler- och sandbottnar
- 1330 - Salta strandängar
- 3900 - Icke-natura sjö
- 6270 - Silikatgräsmarker
- 6911 - Öppen kultiverad betesmark, icke natura typ
- 6918 - Trädbärande betesmark, icke natura-typ
- 6999 - Expolaterad mark
- 8230 - Hällmarkstorräng
- 8900 - Öppna substratmarker, icke-natura naturtyp
- 9903 - Icke-natura skog, barrskog

I den trädbärande betesmarken finns Natura 2000-naturtypen 9070 trädbärande betesmark i kanterna. Ytorna är dock för små för att ritas ut som egna ytor.

0 200 400 m



Illustrationskarta till skötselplan för  
Bassholmens naturreservat  
Tillhör Länsstyrelsens beslut, 2022-12-16,  
dnr 511-36279-2019.



Länsstyrelsen  
Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län  
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Tabell 2: Markslag och naturtyper .

<sup>1</sup> Inventering av ängs- och hagmarker (Naturvårdsverket 1987)

| Markslag och Naturtyp                                                                                       | Areal år 2022 (ha) |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| <b>Barrskog:</b>                                                                                            | 23,0               |
| <b>Naturbetesmark<sup>1</sup> (betesmark på inäga eller utmark):</b>                                        |                    |
| Öppen hagmark (Natura 2000-naturtyp silikatgräsmark 6270)                                                   | 0,04               |
| Blandlövhage (trädbärande betesmark, små delar i kanterna är Natura 2000-naturtyp trädklädd betesmark 9070) | 26,3               |
| Annan hagmark (Natura 2000-naturtyp hållmarkstorräng 8230)                                                  | 0,1                |
| Strandäng/havsstrandäng (Natura 2000-naturtyp salta strandängar 1330)                                       | 2,3                |
| <b>Kultiverad betesmark<sup>1</sup></b>                                                                     | 24,4               |
| <b>Sjö<sup>5</sup>:</b>                                                                                     | 0,1                |
| <b>Hav, kustvatten<sup>7</sup>:</b>                                                                         |                    |
| Blottade ler- och sandbottnar (Natura 2000-naturtyp blottade ler- och sandbottnar 1140)                     | 2,5                |
| <b>Övrig substratdominerad mark:(vanl. ohävdad; hållmark, grus, sand)</b>                                   | 4,5                |
| <b>Bebyggelse, hamn m.m. :</b>                                                                              | 2,5                |

Även fågellivet är rikt på Bassholmen. Tillsammans med tillhörande holmar och närliggande landområden på andra sidan sunden finns ett rikt fågelliv nästan alla tider på året. En del av de sjöfåglar som rastar i de grunda vattnen under vintern, såsom svanar och gäss, utnyttjar även de öppna betesmarkerna på land. Även sommartid är det framför allt gässen som sätter sin prägel på fågellivet. Vitkindade gäss söker föda i stort sett ständigt på de salta strandängarna under sommaren och har troligen häckat flera gånger på ön. Även den numera rödlistade strandskatan (NT) ses frekvent på strandängarna, medan det karaktäristiska joddlandet av rödbenor blivit mer osäkert att få uppleva på senare år.

Av de fåglar som listas i EUs fågeldirektiv, har fyra troligen häckat på ön; spillkråka (NT) hörs tämligen regelbundet, medan nattskär och törnskata endast noterats en gång vardera under häckningstid. Den fjärde arten är vitkindad gås, som uppträder talrikt på de salta strandängarna sommartid.

På de öppna betesmarkerna är den tidigare rödlistade ängsbiplärkan karaktäristisk, men miljön är viktig också för ett antal andra arter som troligen häckar eller har häckat, såsom stenskvätta, hämpling, stare (VU), hussvala (VU), ladusvala, tornseglare (EN), steglits, gulsparv (NT) och gök.

I lövskogsmosaikerna häckar eller har troligen häckat svartvit flugsnappare (NT), grå flugsnappare, rödstjärt, brunsiska, stenknäck, kattuggla, göktyta, grönsångare (NT), entita (NT), mindre hackspett (NT) och trädlärka. Av dessa är göktytan och trädlärkan bara noterade en gång vardera under häckningstid, medan mindre hackspetten tycks ha ett fast revir i lövskogslandskapet Bassholmen – Kärlingesund – Vägeröds dalar.

Skötselplanen är gjord med tanke på gynnsam bevarandestatus för alla dessa fåglar, men fem arter föreslås som särskilda målarter:

Målarter häckfåglar:

**Gröngöling** (tidigare rödlistad) är en spektakulär och typisk art för lövmosaiklandskapet. Gröngölingen är en art som ofta syns och hörs; en upplevelseart.

**Mindre hackspett** (NT) är idag rödlistad som nära hotad, men typisk för miljön. Bassholmen utgör tillsammans med Kärlingesund och Vägeröd ett närmast idealiskt landskap med rikligt med gamla ekar och rötade sälgar.

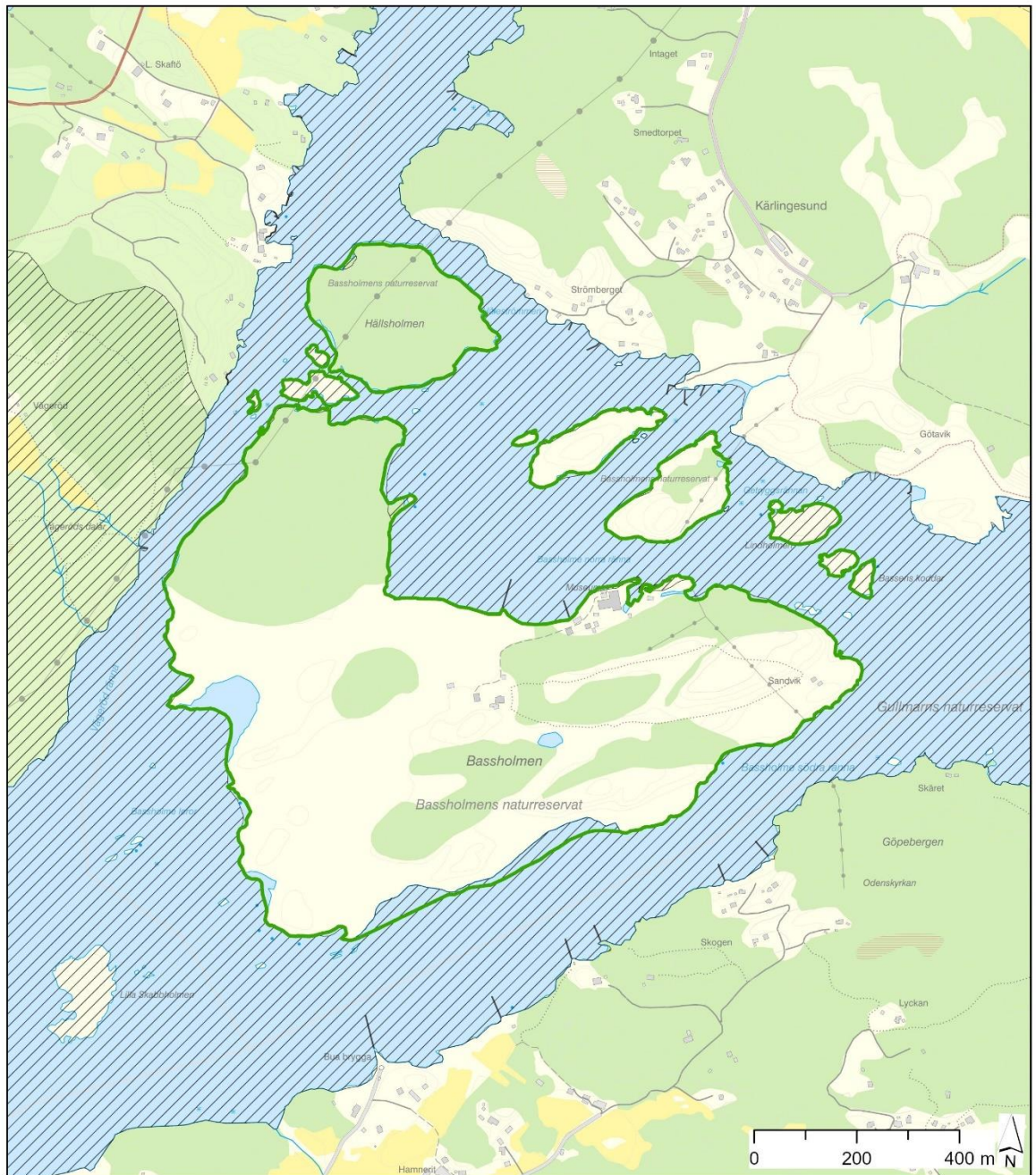
**Strandskata** (NT) Även strandskatan är en både ljudlig och spektakulär upplevelseart, som är typisk på strandängar och grunda vatten, men ofta även på andra gräsmarker.

**Rödbena** (ej rödlistad) Också rödbenas joddlade läte är en typisk röst över bohuslänska strandängar. Rödbenan uppträder här både som häckfågel och som representant för de stora mängder sjöfåglar som rastar under flyttningen.

**Vitkindad gås** (ej rödlistad) De stora flockarna av vitkindade gäss sätter sedan några decennier sin prägel på strandängarna både upplevelsemässigt och ekologiskt. Möjligen har de nått upp i så stark numerär att dess intensiva bete på strandängarna missgynnar rödbenan och andra strandängsvadare. Frågan om skydds jakt för att rädda rödbenan som häckfågel i skärgården har väckts, men kunskapsläget om sambanden gåsbete - nötkreatursbete – strandängsvadare - strandängsvegetation är ännu otillräckligt (Gunnarsson m.fl. 2013).

Endast en liten del av Bassholmen är Natura 2000-område, se figur 3. Området berörs i likhet med andra lövskogsområden och trädhagar i södra Sverige av åtgärdsprogrammet (ÅGP) för särskilt skyddsvärda träd (Naturvårdsverket 2012)

Någon heltäckande artinventering av området är inte gjord, men noterade naturvårdsintressanta arter redovisas i Bilaga 3b.



**Figur 3- Karta som visar vilka delar av naturreservatet som ingår i Natura 2000-området Strömmarna.**

- Naturreservatsgräns
- Natura 2000 Habitatdirektivet

Nästa gång som Länsstyrelsen har möjlighet att föreslå ändringar i Natura 2000- områden till Regeringen, kommer Länsstyrelsen att föreslå att gränsen runt ön Bassholmen justeras så att den sammanfaller med strandlinjen så att de marina områdena är med i Natura 2000. De mindre öarna kommer även fortsättningsvis ligga kvar i Natura 2000.

Illustrationskarta till skötselplan för Bassholmens naturreservat. Tillhör Länsstyrelsens beslut, 2022-12-16, dnr 511-36279-2019.



Länsstyrelsen  
Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län  
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

### 2.5.2. Geovetenskapliga bevarandevärden

Som nämnts i avsnitt 1.2 är Bassholmenbeläget mitt i ett naturgeografiskt intressant område. Omgivande farvatten med det så kallade Snäckedjupet i söder och Strömmarna i norr utgör ett av Bohusläns största sammanhängande grundvattenområden. Det är sällan djupare än 1 meter bortsett från i farlederna. De grunda lerbottenarna medför ett rikt djurliv alla årstider.

Genom de trånga sunden sker vattenutbyte framför allt med de stora fjordsystemen kring Orust och öppet hav. Tidvattenväxlingar och lufttrycksförändringar ger upphov till kraftiga strömmar vilket blir särskilt påtagligt i grundområdena kring Bassholmen. Den ständiga turbulensens i vattnet medför gynnsamma näringsförhållanden, med stor produktion som följd. Detta i kombination med att området ofta i stora delar är isfritt gör det till ett utmärkt övervintringsområde för sjöfågel.

Vad gäller terrestra naturgeografiska värden bör främst framhållas värdet för förståelse av de öppna gräsmarkernas historia och dynamik. Dessa marker har successivt stigit upp ur havet på grund av landhöjningen, kanske delvis i så sen tid att de aldrig hunnit bli skogsklädda innan först betesdrift, slåtter och sedan jordbruk tagit över saltets roll som öppethållande faktor. På senare tid, men kanske också i tidigare epoker, har även betet av vilda gäss kunnat spela en stor roll. I framtiden kommer denna dynamik att förändras när landhöjningen vänds i en havsytetegring på grund av växthuseffekten.

Även de fem småöarna mellan Bassholmen och Kärlingesund är av visst topografiskt intresse. De är smala, cirka 250 meter långa bergsryggar som ligger i nord/sydvästlig riktning på en annars plan yta vilket är mycket likt inlandsisens rörelseriktning under den senaste istiden.

Dessa öar kan även vara intressanta som test- eller referensområden för att studera betydelsen av bete och eventuell bränning för skogs/ljunghedsdynamiken.

### 2.5.3. Kulturhistoriska bevarandevärden

Det faktum att Bassholmen har en väldokumenterad historia ger i sig ön ett högt kulturhistoriskt bevarandevärde. Dels speglar Bassholmen hela innerskärgårdens historia, där människorna sedan långt tillbaka kombinerat jordbruket med fiske, båtbygge och sjöfart. Dels finns värdefulla specifika drag i både naturen och byggnaderna som vittnar om en specifik historia.

Den agrara historiken kan utläsas ur landskapets strukturer med ännu tydliga spår av det gamla åkersystemet, gårdens nuvarande och tidigare ekonomibyggnader och förekomsterna av gamla vidkroniga, betestuktade ekar och hamlade sälgar. Den stora och påkostade mangårdsbyggnaden i tidstypisk stil antyder tillsammans med sidobyggnaderna "Vällingklockshuset" och "Rättarbostaden" också ett väl-avkastande jordbruk, men ännu mer betydelsen av de olika binärningar som varit en så viktig del av Bassholmens historia. För förståelsen av dessa är naturligtvis hamnområdets strukturer och byggnader ännu viktigare. Här måste särskilt pekas ut värdet av museet, liksom av den verksamhet som föreningen Allmogeåtar bedriver och som levandegör Bassholmens och båtbyggandets historia.

Även torpet Sandvik längst i öster på ön har ett högt kulturhistoriskt värde genom att bidra till berättelsen om Bassholmens historia.

Bassholmens historia beskrivs ovan i stycke 2.3.

Samtliga byggnader och anläggningar tillhör och förvaltas av Uddevalla kommun.

#### **2.5.4. Friluftslivsvärden**

Precis som upplevelser av naturmiljöer har också upplevda kulturmiljöer en stor betydelse för människor. Särskilt positiva blir upplevelsena om man kan kombinera natur- och kulturmiljöupplevelse också med en god funktion i form av service till besökare.

#### **Upplevelsevärden**

Bassholmens stora upplevelsevärden för friluftslivet var tillsammans med naturskyddsaspekterna de två viktigaste skälen till bildandet av reservatet 1975 och är så fortfarande.

Bassholmen är ett uppskattat besöksmål både bland båtfolk, kajakpaddlare och de enskilda besökare som kommer med passagerarbåtar, liksom bland de grupper som bokat in sig på öns gästhem i mangårdsbyggnaden. Många kommer även för att besöka Allmogebåtars museum.

De kvaliteter som tillsammans ger dessa positiva upplevelser bedöms vara:

- Landskapets skönhetsvärden med känsla av pastoral idyll. Viktiga faktorer bakom den upplevelsen bedöms vara utsikter och överskådligheten i framför allt det centrala dalstråket.
- Upplevelsen av betande djur. Närvaron av dessa tycks alltid fylla oss med lugn, även om en del människor kan vara rädda för närkontakt, vilket också måste respekteras.
- Det välvårdade intrycket. Det gäller intrycket av själva beteslandskapet, men också vad gäller byggnader, både i hamnen och kring mangårdsbyggnaden, liksom stigar och andra anläggningar för friluftslivet.
- Frihetskänslan i ovan nämnda lättströvade landskapsmosaik, men som också ges av att här inte finns några privata hemfridszoner man måste förhålla sig till utan tvärtom kan känna sig välkomnad av byggnaders och anläggningars funktion och utseende.
- De synliga grova träden. Gamla och grova träd ger också idag ett lugn och en vördnadskänsla för tidens gång.
- Utsikter över vatten. Detta är något som attraherar de flesta av oss och tycks följa den enkla regeln; ju mer vattenutsikt dess bättre, alltifrån ett litet flöde i ett öppet reningsdike till åsynen av en vid havshorisont.
- Ett rikt fågelliv. På Bassholmen finns stora vackra flockar av stora, lättupptäckta vackra fåglar som de vitkindade gässen. Här finns också en rik och variationsrik fågelsång, liksom förekomster av livliga fåglar som svalor, ängspiplärkor och starar och alla sydsveriges fyra hackspettar. För

fågelskådaren finns goda möjligheter att också lite ovanligare arter dyker upp.

- Frihet från buller. Denna frihet är inte total på grund av motorbåtslivet, men hastighetsbegränsningarna tillsammans med de grunda vattnen kring ön tvingar motorbåtarna till försiktig framfart.
- En läsbar historia. Många människor är intresserade av historia och många kan läsa historiens spår i landskapets träd, hägnader och hus. Tydliga – och korrekta - historiska spår blir därför en del av upplevelsen. Föreningen Allmogebåtars verksamhet är därför ett viktigt komplement till gården och visar på den sammansatta näringsverksamhet som kännetecknat kustjordbruken.
- Ett stort plus till sist är utbudet av möjligheter att övernatta, både i bäddad säng med dukat frukostbord och i eget tält.

### **Information och tillgänglighet**

Lika viktigt som natur- och kulturkvaliteterna i ett naturområde är tillgängligheten, både i form av fysiska anläggningar som stigar och vindskydd och tydlig information som anvisar hur man hittar det man vill besöka.

Precis som upplevelser av naturmiljöer har också upplevda kulturmiljöer en stor betydelse för människor. Särskilt positiva – och i bästa fall mer ekonomiska - blir upplevelserna om man kan kombinera natur- och kulturmiljöupplevelse med funktion i form av service till besökare.

- I hamnen finns tilläggningsplats för passagerarbåtar. Landgången från tilläggningsplatsen är tillgänglighetsanpassad.
- Här finns gästhamn med toalett och dusch.
- Vid "Kajakängen" finns möjligheter att angöra med kajak antingen på den långgrunda mjuka stranden eller intill den långa "Bastubryggan". Som namnet antyder finns här också en bastu längst ut på bryggan. Bryggan är också anöringsplats för den båt som används för att transportera över besökare från Kärlingesunds bryggan på fastlandet samt djurhållare och personal.
- I mangårdsbyggnaden bedrivs logiverksamhet.
- Café och toaletter finns i Vällingklockshuset, sidobyggnad till mangårdsbyggnaden.

Iordninggjorda platser för tältning eller övernattning under bar himmel saknas. En yta för tältning pekas ut i det nya naturreservatsbeslutet.

Övernattning får ske högst två nätter i sträck på samma plats enligt allemansrätten. Vill man tälta /overnatta utomhus längre tid behöver man markägaren Uddevalla kommuns godkännande eller av denna annan utsedd person.

Samtliga byggnader och anläggningar tillhör och förvaltas av Uddevalla kommun.

## DEL B – SKÖTSEL AV BASSHOLMEN

### 3. Skötsel och bevarandemål

#### 3.1. Indelning av skötselområden

Indelningen i skötselområden utgår från skötselbehovet. Områden som ligger långt ifrån varandra, som de olika salta strandängarna eller som ser ganska olika ut som betade löv- eller barrskogar kan därför höra till samma skötselområde om de ska skötas på samma sätt. Naturreservatet är på denna grund indelat i 9 skötselområden med tillhörande delområden.

Skötselområdena är:

- |      |                                                 |
|------|-------------------------------------------------|
| 1    | Öppna och lövträdklädda betesmarker             |
| 2a-d | Betade salta strandängar                        |
| 3    | Betad barrskog                                  |
| 4a-e | Öar som sköts med bränning eller fri utveckling |
| 5    | Torpmiljö                                       |
| 6a   | Gårdsmiljö                                      |
| 6b   | Kajakstranden                                   |
| 6c   | Hamnområdet                                     |
| 7    | Yta för vattenrening                            |
| 8a-c | Blottade ler- och sandbottnar                   |



**Figur 4 - Skötselområden**

 Skötselområden

0 200 400 m



Illustrationskarta till skötselplan för  
Bassholmens naturreservat i Uddevalla kommun.  
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2022-12-16, dnr 511-36279-2019



Länsstyrelsen  
Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län  
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

### 3.2. Bevarandemål

Bevarandemålen beskriver målsättningen med skötseln och åtgärderna för respektive skötselområde. Man kan också säga att de ger en beskrivning av hur det ska se ut när gynnsamt tillstånd råder. Därmed ges också förutsättningarna för den uppföljning som planeras. Bevarandemålen beskrivs under respektive skötselområde.

Bara en mindre del av naturreservatet är Natura 2000-område, se figur 3. I naturreservatet och i den del som är Natura 2000- område finns den marina Natura 2000- naturtypen 1140- blottade ler- och sandbottnar. Andra Natura 2000- naturtyper som förekommer i naturreservatet är 9070 trädklädd betesmark, 1330 salta strandängar, 6270 silikatgräsmarker och 8230 hållmarkstorräng. Inga av dessa finns dock i Natura 2000- området, se figur 2.

Hänsyn bör även tas till EUs fågeldirektiv och den svenska tillämpningen i form av artskyddsförordningen. Enligt fågeldirektivet ska alla vilda fåglars bevarandestatus värnas och särskilt de som listas i direktivets bilaga 1; nattskär, spillkråka, törnskata och vitkindad gås.

Dessutom bör vi i ett reservat med så många skyddsvärda träd ta hänsyn till de åtgärder som formulerats inom ramen för åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd (Naturvårdsverket 2012).

### 3.3. Allmänt om skötseln

Utifrån bevarandemålen föreslås eller anvisas de skötselåtgärder som bör användas för att nå målen. Som exempel kan nämnas de åtgärder som listades i ovan nämnda åtgärdsprogram. Åtgärder för att vårda befintliga jätteekar såsom frihuggningar och beteshävd ska prioriteras inom naturreservat med sådana träd. Samma sak gäller användandet av beskärning och stabilisering av hotade träd.

### 3.4. Konsekvenser av klimatförändringar

Klimatförändringarna kan leda till att havet stiger och att salta strandängar hamnar under vatten. Det är därför viktigt att det de salta strandängarna har möjlighet att vandra inåt på ön. Detsamma gäller för de andra betesmarkstyperna som idag mest finns nära havsstränderna. En varmare klimat kan också leda till en högre igenväxningstakt vilket kanske på sikt kräver fler betesdjur, förlängd betessäsong eller tätare röjningar eller kompletterande slåtter. Det finns också risk att de skyddsvärda träden drabbas negativt av klimatförändringen. Till exempel kan mängden svamp- eller insektnutna sjukdomar öka. Det är viktigt att jobba med ersättningsträd.

### 3.5. Skötselområden med mål och åtgärder

Nedan beskrivs reservatets skötselområden, med bevarandemål och skötselåtgärder

#### Skötselområde 1 Öppna och lövträdsklädda betesmarker (51,3 ha)

| Skötselområde | Areal (ha) |
|---------------|------------|
| 1             | 51,3       |

| Skötselområde | Areal (ha) |
|---------------|------------|
| Summa         | 51,3       |

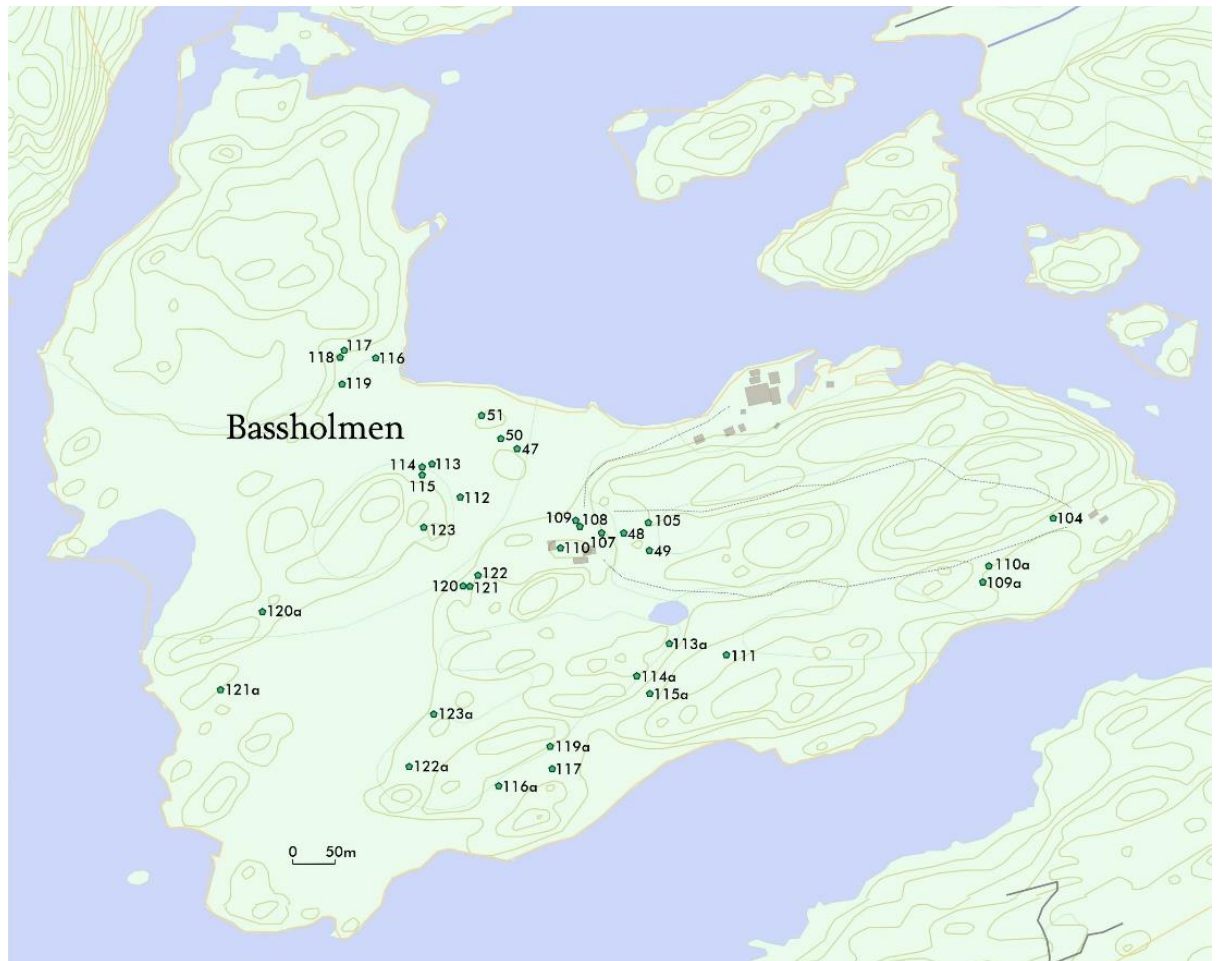
#### Beskrivning:

Skötselområdet omfattar hela huvudön utom barrskogen i nordväst och små delar kring hamnen, gården och torpet Sandvik och de större salta strandängarna. Skötselområdet består av ett numera delvis lövskogsklätt gammalt jordbrukslandskap, som sedan mitten av 1940-talet hävdats med bete, vilket hållit de gamla åkerskiftena öppna men tillåtit en betespräglad randlövskog att utvecklas mot bergsknallarna. Uppe på bergen finns varierade, oftast svagbetade mosaiker av berghällar, ljung, enar och lågvuxna tall- och ekblandskogar. Utmed de flackare stränderna finns artrika salta strandängar. Dessa har på grund av sina höga naturvärden skiljts ut som ett eget skötselområde - se skötselområde 2 – men ingår i samma betesfällor som anknyttande betesmarker.

Randlövet kring bergen domineras av ek, men med inslag av ett flertal andra lövträd, såsom lind, fågelbär, aplar och sälgar, alla med betesprägel i form av tydlig betesrand och öppna bryn. Buskskiktet är tillbakahållet av betet, men en mängd grova vidkroniga ekar sätter sin prägel på landskapet, liksom den stora mängden gamla rötade sälgar. På trädstammarna hittas signalarter som guldlockmossa, fällmossa och ärgmossa. Både ekarna och sälgarna har ofta hål av olika slag och därmed förutsättningar inte bara för hålhäckande fåglar och fladdermöss, utan också för en sannolikt intressant fauna av dödveds- och hålinsekter. Denna har dock ännu inte undersökts på Bassholmen. Länsstyrelsens inventering av särskilt skyddsvärda träd har pekat ut 37 träd som uppfyller kriterierna på ön.

De gamla åkrarna har hållits öppna genom bete, tidigare med sammansatta besättningar av framför allt hästar och får, men på senare tid av ett fyrtiotal nötdjur, som under säsongen växlar mellan tre olika hagar, en modell som visat sig fungera väl för att hålla en bra hävdnivå. Huvuddelen av de gamla åkrarna domineras trots det fortfarande av högvuxna gräs, starr och tåg och i brynen kan påträffas rikligt med kvävegynnade arter som snärjmåra, stinknäva och nässlor. Några partier med gott om hävdanpassade arter finns dock, framför allt i anknytning till låga hållar och särskilt nära partierna med salt strandäng. Kring hållarna påträffas typiska hävdgynnade arter som bockrot, liten blåklocka, jungfrulin, vårtätel, darrgräs, ängsfryle och rotfibbla.

De salta strandängarna hör till de mest värdefulla miljöerna på Bassholmen och beskrivs nedan under skötselområde 2.



Figur 5: Särskilt skyddsvärda träd, enligt länsstyrelsens inventering.

Tabell 5: Särskilt skyddsvärda träd, enligt länsstyrelsens inventering.

| Träd nr | TRÄDSLAG | OMKRETS (CM) | JÄTTETRÄD | HÅLSTADIUM    | VITALITET                       | HOTBILD |
|---------|----------|--------------|-----------|---------------|---------------------------------|---------|
| 47      | Ek       | 430          | Ja        | 15 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 48      | Bok      | 195          | Nej       | 30 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 49      | Ek       | 333          | Ja        | Inga hål      | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 50      | Ek       | 308          | Nej       | 30 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 51      | Ek       | 173          | Nej       | 30 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 104     | Sälg     | 207          | Nej       | 30 cm         | Ingen uppgift                   | inget   |
| 105     | Ek       | 425          | Ja        | Inga hål      | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 107     | Alm      | 462          | Ja        | 30 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 108     | Ask      | 412          | Ja        | Ingen uppgift | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 109a    | Sälg     | 260          | Nej       | 30 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 109     | Ek       | 328          | Ja        | 15 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 110     | Ask      | 313          | Nej       | 30 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 110a    | Sälg     | 362          | Ja        | Inga hål      | Döende                          | inget   |
| 111     | Sälg     | 231          | Nej       | 30 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 112     | Ek       | 392          | Ja        | Inga hål      | Klart försämrade vitalitet      | annat   |
| 113a    | Sälg     | 298          | Nej       | 30 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 113     | Ek       | 334          | Ja        | 30 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 114a    | Sälg     | 196          | Nej       | 30 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 114     | Ek       | 399          | Ja        | 15 cm         | Klart försämrade vitalitet      | annat   |
| 115a    | Sälg     | 160          | Nej       | 30 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 115     | Lind     | 132          | Nej       | 30 cm         | Ingen uppgift                   | inget   |
| 116     | Ek       | 265          | Nej       | 30 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 116a    | Sälg     | 304          | Nej       | 30 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 117a    | Sälg     | 197          | Nej       | 30 cm         | Klart försämrade vitalitet      | inget   |
| 117     | Ek       | 292          | Nej       | 5 cm          | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 118a    | Sälg     | 230          | Nej       | 30 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 118     | Ek       | 303          | Nej       | 15 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
|         | Sälg     | 160          | Nej       | 30 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 119     | Ek       | 288          | Nej       | Inga hål      | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 120     | Ek       | 202          | Nej       | 15 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 120a    | Sälg     | 298          | Nej       | 15 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 121     | Ek       | 177          | Nej       | 30 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 121a    | Sälg     | 205          | Nej       | 30 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |
| 122     | Sälg     | 204          | Nej       | 30 cm         | Klart försämrade vitalitet      | inget   |
| 122a    | Sälg     | 261          | Nej       | 30 cm         | Klart försämrade vitalitet      | inget   |
| 123     | Ek       | 167          | Nej       | 30 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | annat   |
| 123a    | Sälg     | 201          | Nej       | 30 cm         | Friskt / ngt. minskad vitalitet | inget   |

## Bevarandemål:

De största värdena för friluftslivet utgörs av den vackra och variationsrika landskapsbilden, den relativa tystnaden, den goda tillgängligheten på ön genom stigar och grindar, de barnvänliga naturförhållandena med mestadels grunda stränder, fina paddelförhållanden och kulturarvet i museet. Målet är att dessa kvaliteter ska värnas och bevaras.

För biologisk mångfald ligger de största värdena i mängden grova vidkroniga ekar, det ovanligt stora beståndet av gamla sälgar och i den stora tillgången på trädhål,

men också i det variationsrika och därmed artrika landskapet. Två naturtyper av särskilt stort värde är de betade skogsbestånden och de salta strandängarna.

2015 noterades vid en inventering 37 ”särskilt skyddsvärda träd”, som alltså antingen var mycket grova eller hade tydliga håligheter i huvudstam, och det antalet bör kunna vidmakthållas långsiktigt. Igenväxningsvegetation förekommer endast sparsamt. I vissa områden, företrädesvis mot syd- och västvända berg och där förutsättningar finns, kan dock täta bryn med rikblommande brynbuskararter få växa fram, dock inte i den omfattning att de hotar värdefull lavflora på solexponerade grova ekar eller växer in över artrika gräsmarker såsom de salta strandängarna. Bestånden av både grova vidkroniga ekar och grova sälgar ska vidmakthållas och helst öka. Ekarnas lavflora ska vara artrik och hysa typiska arter knutna till ek.

Kring de små bergspartierna längs strandlinjen i sydväst hålls träd och högre buskage borta med undantag för ett fåtal registrerade skyddsvärda träd i synnerhet kring de salta strandängarna, med undantag för enstaka värdefulla träd. Låga buskage som inte inkräktar på de salta strandängarna tolereras dock.

Totala arealen av öppna och lövträdklädda betesmarker ska vara minst 51 ha.

Bevarandemålen bör vara att:

- a) arealen betespåverkad mark ska vara 51 ha.
- b) de öppna och lövträdklädda betesmarkerna ska vara tydligt präglade av bete.
- c) lövuppslag och högvuxen ohävdsväxtvegetation ska finnas på max 5% av betesmarken vid betessäsongens slut.
- d) ön ska hysa en riklig förekomst; minst 35 träd - som kan klassas som särskilt skyddsvärda enligt länsstyrelsens definition.
- e) minst hälften av dessa (17) ska vara ”grova hålträd” enligt samma definition.

Skötselåtgärder:

Bete, företrädesvis med nöt, bör ske från maj till oktober eller den period och det antal djurenheter som krävs för att uppnå bevarandemålen. Betetrycket fördelas genom att djuren flyttas vid lämpliga tider mellan de tre stora fällorna på ön. Fällorna bör inte betas på samma sätt varje år utan både turordning och tidpunkt varieras med hänsyn till årsmån och tillväxt i de olika hagarna. Kvarstående höga gräs hävdas efter betessäsongens slut med betesputs om det krävs för att nå bevarandemålet. För att bekämpa vecketåg som annars lätt breder ut sig på före detta åkermark, kan provas att slå den med betesputs strax före betessläppet på våren.

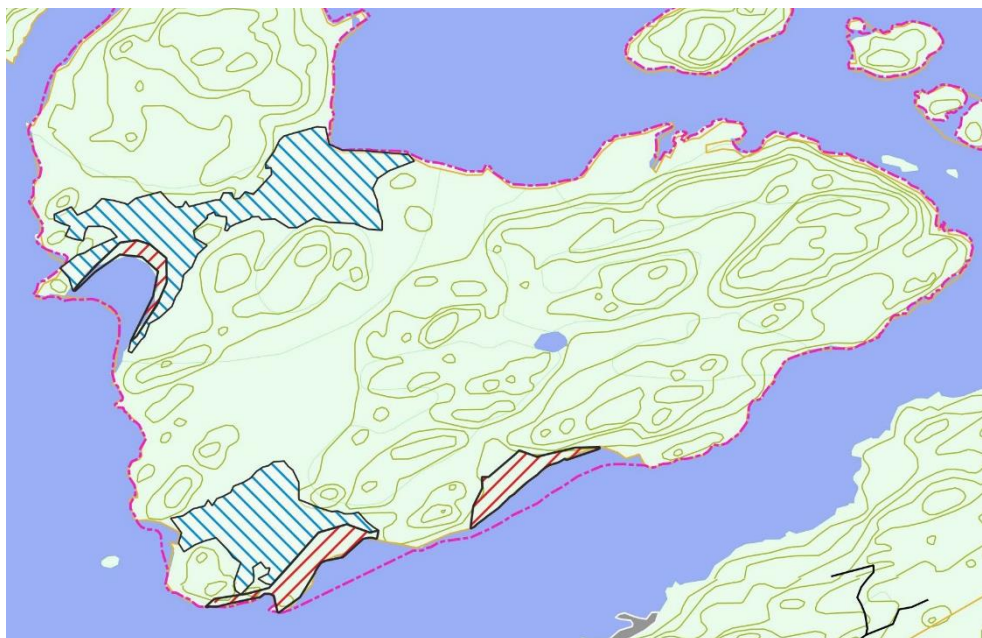
Bestånden av vidkroniga ekar och grova sälgar vidmakthålls genom att lämpliga efterträdare utses, skyddas mot bete och successivt röjs fram. Båda träden är ljuskrävande och smakliga för betesdjur växer därför gärna i skogsbryn, men deras mycket olika livsstrategier i övrigt gör att de måste hanteras på olika sätt för att målen ska nås.

Brynen vårdas genom bortgallring av skuggande och i övrigt oönskade träd. Även de önskvärda rikblommande buskarna röjs ibland för att hindra att de tar över t.ex. värdefull hävdflora.

Uppslag av träd i anslutning till strandängarna i sydväst hålls särskilt noga efter i enlighet med bevarandemålen ovan.

#### Skötselområde 2 Betade strandängar (1,9 ha)

| Delområde    | Areal (ha) |
|--------------|------------|
| 2a           | 0,3        |
| 2b           | 0,7        |
| 2c           | 0,6        |
| 2d           | 0,2        |
| <b>Summa</b> | <b>1,9</b> |



Figur 6: Salta strandängar. De större salta strandängarna idag (rödstreckat) och potentiella salta strandängar om 100 år om havet stiger (blåstreckat) enligt länsstyrelsen i Västra Götaland 2020.

#### Beskrivning:

Där de öppna dalgångarna når havet har här och var utvecklats hårt betade gräsmatteliknande salta strandängar – i Bohuslän kallade ”sältor”. Sältorna kan se ut som artfattiga golfgreenar på håll, men visar sig vid nära betraktelse hysa en mycket artrik och speciell flora, uppkommen genom boskapsdjurens tramp och bete, numera kombinerat med ett mycket intensivt bete från ökade stammar av framför allt grågäss och vitkindade gäss. Salta strandängar påträffas idag på fyra ställen; delområdena 2a till 2d. Enligt en inventering av potentiella salta strandängar vid en havsytestegring finns en stor potential för detta på Bassholmen, framför allt i det centrala öppna betesstråket tvärs över ön.

Arter som indikerar salt strandäng är till exempel havs-och saltnarv, kust- och dvärgarun, tråd- och blåsklöver. På Bassholmens södra strandängar har även noterats de rödlistade arterna sylnarv (NT), glasört (NT), knutnarv (VU) och liten kärmaskros (VU). Glasörten förekommer dessutom rikligt i kreaturstramp på den lilla strandängen (2d) på östsidan av barrskogsudden.

#### Bevarandemål

- ✓ Arealen av salta strandängar ska på kort sikt upprätthållas på minst 1,9 ha och på längre sikt (10-20 år) öka.
- ✓ Betetrycket ska vara lagom hårt för att större delen av salt strandängsytan ska vara kortbetad (typ 2-4 cm) och hysa specifika saltstrandängsarter som havs-och saltnarv, kust- och dvärgarun, tråd- och blåsklöver, men inte så hårt att det i de anknyttande torrare delarna saknas tuvor av minst 10 cm höjd för vadarnas ungar att gömma sig i.
- ✓ Den del av de öppna markerna som bedöms kunna hysa salt strandäng vid en havsytestegring (se figur 6) ska hävdas extra noga med målet att vid slutet av betessäsongen hysa max 20% tuvor över 10 cm höjd.
- ✓ Inga träd eller högre buskar ska finnas på eller i anslutning till de salta strandängarna.
- ✓ Rödbena är tillbaka som häckfågel.

#### Skötselåtgärder

Eventuella nya stigar i sydvästra delen av Bassholmen dras så att det finns möjlighet att få utsikt ut över de salta strandängarna, men utan att störa deras fågelliv. Eventuellt sätts skyltar upp som informerar om strandängsfåglarnas störningskänslighet. Strandängarna sköts med hjälp av bete kombinerat med röjningar och betesputsning. Betet bör avvägas i tid och rum så att bevarandemålen uppnås. Betesputsning får användas för att nå målen och för att lägga grunden till ett jämnt bete vid betessläppet på våren.

Den del av de öppna markerna som bedöms kunna hysa salt strandäng vid en havsytestegring (se figur 6) ska hävdas extra noga.

#### Skötselområde 3 Betad barrskog (12,9 ha)

| Skötselområde | Areal (ha) |
|---------------|------------|
| 3             | 12,9       |
| Summa         | 12,9       |

#### Beskrivning:

En annan starkt avvikande del av betesmarken utgörs av en talldominerad betad barrskog med stort inslag av gran, ek och björk. Skogen verkar inte ha varit utsatt för några påtagliga skogsbruksåtgärder sedan 50-talet, men ser på ett ortofoto från 1960 ut att vara tydligt betespåverkad, med luckighet och öppna gläntor. Husbehovsvirke och döda träd har troligen plockats ut, men skogen är idag rik på

död ved och ingår i en betesfålla som betas årligen. Betestrycket är dock lågt och på grund av de tunna jordlagren och det låga ljusgenomsläppet är fältskiktet svagt utvecklat och djuren föredrar som regel att beta på mer gräsrik mark.

Bevarandemål:

Skogsbete

- Betespräglad barrskog täcker 12,9 ha.
- Skogen har en påtaglig betesprägel i form av luckighet, fläckvis grässvål, gott om myrstackar och förekomst av kjolgranar och andra hävdpräglade träd.

Skötselåtgärder:

Plockhugg fram eventuella gamla och vidkroniga träd samt gläntor som får utveckla grässvål. Virke till vindskydd och liknande kan med fördel plockhuggas ur skogen.

#### Skötselområde 4 Öar med fri utveckling (14,1 ha)

| Skötselområde | Areal (ha) |
|---------------|------------|
| 4a            | 8,1        |
| 4b            | 1,9        |
| 4c            | 2,8        |
| 4d            | 0,8        |
| 4e            | 0,5        |
| Summa         | 14,1       |

Beskrivning:

Skötselområdet omfattar de mindre öarna i strömmarna norr om Bassholmen: Hällsholmen (4a), ”Holme 2” (4b), ”Holme 3” (4c), Lindholmen (4d) och Bassens koddar (4e).

Alla öarna utom Bassens koddar har sannolikt betats på sommaren och beskogsats spontant sen man slutade att sätta ut djur för sommarbete på mindre öar och holmar. På flygfoto från 1950-60-talen ser ljunghed ut att dominera på alla öarna.

Hällsholmen är idag nästan helt skogsklädd med en dominans av hålltallskog med övervägande ljunghed i fältskiktet. Lite ovanligt i skärgården är strandbården av grova alar på västra sidan. Norra delen av väststranden består dock av höga branter. Hällsholmen är den enda av öarna som var beskogad 1975. Övriga hyste ännu en mosaik av hållar och små torrängar, busksnår och strandängspartier.

”Holme två” avviker från övriga holmar genom att än idag sakna tallskog och i stället hysa stora gräsmarkspartier i sänkor och klåvor mellan hållarna. Ungskog av tall, björk och rönn är dock på gång. Ön hyste till synes ljunghed på 1950-60-talet, att döma av flygbilder från denna tid.

På ”Holme tre” växer en dunge av tallskog centralt på ön, vars norra strand är populär som badplats och möjlig kajaklandningsplats.

På Lindholmen fanns 1975 en mindre byggnad omgiven av gamla vådräd som ask, syren, surkörsbär och en hästkastanj.

På de små holmarna "Bassens koggar" (4e) dominerar de kala klipporna, men båda hyser småtor med gräsvegetation och tillsammans ett tiotal träd.

På samtliga holmar går den spontana igenväxningen långsamt på grund av kombinationen av tunna jordar och starka salta vindar.

Bevarandemål:

Fritt utvecklad succession mot naturskog efter upphört bete och ljungbränningar.

Skötselåtgärder:

Inga

Alternativ:

Alternativt kan öarnas skogssuccessioner brytas genom avverkning och bränning av skogen för utveckling av ljunghed, i syfte att öka andelen av denna historiska naturtyp i skärgården. I så fall sätts bevarandemålet till öppen trädfri ljunghed eller mosaik av klipp-/gräs- och ljunghed. Heden sköts sedan med återkommande bränningar vart 4e till 7e år, någon ö åt gången. Åtgärden bör dock föregås av en kärlväxtinventering, för att bedöma gräsmarkspartiernas artsammansättning som grund för bränningsplaneringen.

#### Skötselområde 5 Torpmiljö (0,3 ha )

| Delområde    | Areal (ha)    |
|--------------|---------------|
| 5            | 0,3 ha        |
| <b>Summa</b> | <b>0,3 ha</b> |

Beskrivning:

Torpet Sandvik omgärdas närmast av en mindre gräsmatta som övergår i ängsytter och planterade och vilda buskar som syren, slån och nypon upp mot de omgivande hållmarkerna. Även stigen ner till bryggan ingår i skötselområdet.

Bevarandemål:

- ✓ Totalt 0,2 ha välskött torpmiljö
- ✓ Vålhållet torp inklusive uthus, grindar etc.
- ✓ Örttrik gräsmatta närmast husen
- ✓ Öppna, slåttade partier dels kring den centrala gräsmattan och dels kring stigen
- ✓ De perenner och vedväxter som har planterats inom tomten ska vara av traditionella, inhemska sorter

Skötselåtgärder:

Underhåll av byggnader och hägnader

Gräset kring husen klipps med gräsklippare med upptag, med hög klipphöjd och omvägar kring blommande partier. Klippet används i eventuella rabatter etc.

Återkommande buskröjning och årlig slåtter i partierna utanför gräsmattan.

**Skötselområde 6 Bebyggelse (2,5 ha)**

| Skötselområde    | Areal (ha) |
|------------------|------------|
| 6a Gården        | 0,8        |
| 6b Kajakstranden | 0,4        |
| 6c Hamnområdet   | 1,3        |
| Summa            | 2,5 ha     |

Beskrivning:

Bassholmens gård ligger i typiskt bohuslänskt läge på en kuperad tomt i högt läge med utsikt över odlingsmarkerna. Bebyggelsen består idag av en mangårdsbyggnad, en liten ekonomibyggnad "Vällingklockshuset" (med en vällingklocka på taket) och ett mindre bostadshus "Rättarbostaden". Mangårdsbyggnaden har på senare år använts för logi till grupper och lagerverksamhet, medan Vällingklockshuset inrymmer café och toaletter och Rättarbostaden har använts som personalutrymme för personal som arbetar med skötsel av grönytor på ön. En ladugård som låg ett stycke ner i sluttningen i gårdens västra del är riven, liksom en liten byggnad nedanför denna och ytterligare en halvvägs upp i backen mot mangårdsbyggnaden.

Gården har som sig bör ingen tydlig tomtavgränsning, men inkluderar ett gårdstun framför mangårdsbyggnaden, en gräsklädd sluttning ner mot hagarna i väster och en parkartad trädgård med ett flertal grova lövträd, som successivt övergår i de omgivande trädklädda hagmarkerna. Kring husen står sammantaget ett 10 och 15-tal grova ädellövträd, varav sju är utpekade som särskilt skyddsvärda träd enligt länsstyrelsens definition; Se tabell 5. Förutom ädellövträden finns buskar av sorter såsom snöbär, humle, fläder och syren, som ibland kan vara lika gamla som träden.

Tabell 5: Särskilt skyddsvärda träd kring gården Bassholmen

| Träd nr | Trädslag |  | Omkrets | Hålighet       | Kommentar                    |
|---------|----------|--|---------|----------------|------------------------------|
| 109     | Ek       |  | 328 cm  | Medelstort hål | ”Jätteträd”                  |
| 105     | Ek       |  | 425 cm  | -              | ”Jätteträd”                  |
| 49      | Ek       |  | 333 cm  | -              | ”Jätteträd”                  |
| 48      | Bok      |  | 195 cm  | Stort stamhål  | ”Skyddsvärt hålträd”         |
| 107     | Alm      |  | 462 cm  | Stort stamhål  | ”Jätteträd med stort stamhål |
| 108     | Ask      |  | 412 cm  | --             | ”Jätteträd”                  |
| 110     | Ask      |  | 313 cm  | Stort stamhål  | ”Sockerdrinksträdet”         |

Från gården går en enkel gångväg ner till en lång brygga med bastu längst ut och tilläggingsplats för de båtar som tar över besökare från fastlandet. Öster om bryggan och vägen ligger en låglänt äng som används dels som tilläggingsplats för kajaker och dels som lekyta. Ovanför denna går vägen också österut, förbi en liten naturskogsartad alsumpskog och vidare in i Bassholmens gamla hamn- och verkstadsområde. Här finns en liten, men väl anlagd hamn med slip och verkstäder. I en av de gamla verkstadsbyggnaderna finns ett träbåtmuseum som drivs ideellt av föreningen Allmogebåtar. Totalt innefattar området ett tiotal byggnader. En liten sötvattdamm ligger invid bergbranten och ytterligare österut finns en brygga utmed den branta klippan.

Sedan 1985 ingår inte vattenområdet kring ön i Bassholmens naturreservat förutom några små vikar, utan det marina hör i stället till det huvudsakligen marina naturreservatet Gullmarn.

**Bevarandemål:**

- ✓ Välhållna byggnader inklusive uthus i stil av bohuslänskt tidigt 1900-tal eller äldre. Eventuella kompletterande byggnader är uppförda i sådana lägen, dimensioner och förhållanden till befintlig bebyggelse att de inte stör bilden av Bassholmens bebyggelsehistoria.
- ✓ Minst 7 grova/blivande grova park/vårdträd som uppfyller länsstyrelsens kriterier för särskilt skyddsvärda träd finns på gårdstomten.

- ✓ Skötselområdets gräsytor är till stor del rikblommande och/eller präglade av traditionell hävd. Gårdstun, serveringsytor och vägar hålls kortklippta, medan kajakstranden hålls som örtrik gräsmatta och vägrenar och övriga gräsytor präglas av traditionell slåtterhävd.
- ✓ Hamnområdets byggnader hålls i gott skick och bibehåller karaktärer och detaljer som kan berätta om husens historia.
- ✓ Skyltar som berättar om öns historia får sättas upp i samråd med reservatsförvaltaren.

#### Skötselåtgärder:

##### Underhåll av byggnader och hägnader

Gräset kring husen klipps med gräsklippare med upptag, max 6-8 gånger per säsong, hög klipphöjd och omvägar kring blommande partier. Klippet används i eventuella rabatter etc. Där så krävs för att klara hårt slitage, till exempel på gårdstunet klipps så ofta som krävs för att erhålla en kortklippt tålig grässvål

Ängsutveckling på övriga icke gödslingspåverkade gräsytor på tomten, syftande till rik blomning av framför allt hävdgynnade örter. Gångse ängsskötsel innebär fagning på våren, slåtter med höbärgning i augusti och en sen andraslåtter med höbärgning i september/oktober.

Om höet inte kan komma nötdjuren till del får det spridas i någon av de unga barrskogsbestånden.

Uppfartsvägen underhålls i första hand bara genom gräsklippning, men vid behov med skrapning eller tillförsel av dränerande grus. Vägrenar sköts som vid ängsskötsel enligt ovan.

Kajakstranden klipps med gräsklippare i så högt läge att de kortvuxna saltsstrandängsörterna kan gå i blom, samtidigt som en slitagetålig gräsyta upprätthålls.

Tomtens stängsel och grindar vårdas med hänsyn till estetik.

Vårdträden inspekteras årligen och efter storm och avlastningsbeskärs vid behov av trädkunnig person i syfte att förlänga deras liv så långt som möjligt. Sly kring stammarna eller ungträd som går upp i eller grenpiskar vårdträdens kronor får inte förekomma. Efterträdare till de gamla grova träden utses och vårdas så att de så snart som möjligt kan komplettera, för att så småningom ersätta, de äldre.

#### Skötselområde 7 Yta för vattenrening (0,2 ha)

| Skötselområde | Areal (ha) |
|---------------|------------|
| Summa         | 0,2 ha     |

Beskrivning:

På en yta av cirka 0,2 ha i sluttningen från gården har ett lokalt öppet vattenreningssystem för gråvatten anlagts av GM Vattenmiljö i Uddevalla. Ett något udda, men intresseväckande och förhoppningsvis funktionellt inslag i miljön.

Bevarandemål:

- ✓ God reningsfunktion.
- ✓ 0,2 ha öppen, örtrik ängsmark med ett ringlande kärrsystem.
- ✓ Kärrvegetationen hålls inom de ramar som anges i skötselinstruktionerna för kärret.
- ✓ Delvis öppna vatten.
- ✓ Blomrik och vacker kärrvegetation. Trollsländor och dagfjärilar ses frekvent.

Skötselåtgärder:

- ✓ Kärret sköts i enlighet med givna instruktioner för bästa reningseffekt.
- ✓ Ytorna mellan kärren utvecklas till örtrik ängskaraktär.
- ✓ Skötselområdet får stängslas in och förses med informationsskyltar som avråder från tillträde.

**Skötselområde 8 Blottade ler- och sandbottnar (2,5 ha)**

| Skötselområde | Natura 2000-naturtyp                | Areal (ha)    |
|---------------|-------------------------------------|---------------|
| <b>8a</b>     | 1140- blottade ler- och sandbottnar | 1,0           |
| <b>8b</b>     | 1140- blottade ler- och sandbottnar | 0,1           |
| <b>8c</b>     | 1140- blottade ler- och sandbottnar | 1,4           |
| <b>Summa</b>  |                                     | <b>2,5 ha</b> |

Beskrivning:

Några mindre marina områden ingår i Bassholmens naturreservat. Dessa är en del av den biologiskt värdefulla marina miljön runt Bassholmen. Dessa utgör Natura 2000- naturtypen 1140- blottade ler- och sandbottnar. Naturtypen har sin huvudutbredning i de västra och södra delarna av området. Bottnarna består till stor del av sandiga sediment med ett varierande inslag av lera. Ekologin i naturtypen präglas av kraftiga säsongsvariationer. Under våren värms det grunda vattnet upp fort, detta i kombination med att näringstillgången ofta är god gör att en hög biologisk produktion förekommer under vår och sommar. Under hösten vandrar den mobila faunan ut på djupare vatten för att övervintra medan den stationära grävande faunan stannar. Detta kan medföra att stora delar av det allra grundaste djursamhället slås ut vid stränga vintrar. Den höga biologiska produktionen under

vår och sommar gör att de grunda mjukbottnarna är mycket viktiga delar av kustzonens ekologi. Naturtypen utgör uppväxtområden för flera arter av kräftdjur och fisk t.ex. rödspätta. Även vuxen plattfisk använder grundområdena för att söka föda. Den i särklass största delen av de djur som förekommer i dessa områden lever nergrävda i sedimentet exempelvis olika arter av havsborstmaskar och musslor. Naturtypen är även viktig för en rad olika fågelarter som kan leta föra i det grunda vattnet.

Bevarandemål:

- ✓ Arealen blottade ler- och sandbottnar ska inte vara mindre än 2,5 ha.
- ✓ Naturtypen ska vara naturlig med avseende på djupförhållanden, substrat och bottenstruktur, och det ska finnas fria passager för djur, växter, sediment och organiskt material utan att antropogena hinder skapas i form av byggnation, muddring, dumpning, etc.
- ✓ Det ska finnas en naturlig artsammansättning där populationerna av de typiska arterna finns i livskraftiga bestånd.
- ✓ Naturtypen ska fungera som födosöksområde för vadare och änder.
- ✓ Naturtypen ska fungera som uppväxtområde för plattfisk.
- ✓ Vattnet ska minst ha God ekologisk status enligt Vattendirektivet.
- ✓ Vattenkvaliteten ska minst ha God kemisk status enligt Vattendirektivet.

Skötselåtgärder:

Inga aktuella skötselåtgärder.

## 4. Friluftsliv

*Mål: Kvaliteter*

Bassholmens stora upplevelsevärden för friluftslivet var tillsammans med naturskyddsaspekterna de två viktigaste skälen till bildandet av reservatet 1975 och är så fortfarande.

De viktiga naturkvalitéer som medverkar till Bassholmens stora värde för friluftslivet beskrevs i avsnitt 2.4.4 och bör ge upphov till följande bevarandemål:

- ✓ Landskapets skönhetsvärden med känsla av pastoral idyll ska bevaras. Viktiga faktorer bakom den upplevelsen bedöms vara utsikter och överskådligheten i framför allt det centrala dalstråket.
- ✓ Betande djur ska kunna upplevas.

- ✓ Såväl landskapet som byggnader och anläggningar ska ge ett välvårdat intryck.
- ✓ Privata tomter eller andra områden som ger intryck av utestängande ska inte finnas. I stället ska man känna sig välkommen av både naturen och av byggnaders och anläggningars funktion och utseende.
- ✓ Synliga grova träd. Gamla och grova träd ger också idag ett lugn och en vördnadskänsla för tidens gång.
- ✓ Utsikter över vatten ska finnas dels som småvatten i landskapet, men också stränder och utsiktsplatser.
- ✓ Ett rikt fågelliv. Gåsflokkarna ger positiva upplevelser, liksom rikedomen på småfåglar och möjligheten att se ovanliga arter.
- ✓ Läsbara natur- och kulturspår. Tydliga och korrekta historiska spår blir därför en del av upplevelsen. Föreningen Allmogebåtars verksamhet är därför ett viktigt komplement till gården och visar på den sammansatta näringsverksamhet som kännetecknat kustjordbruken.

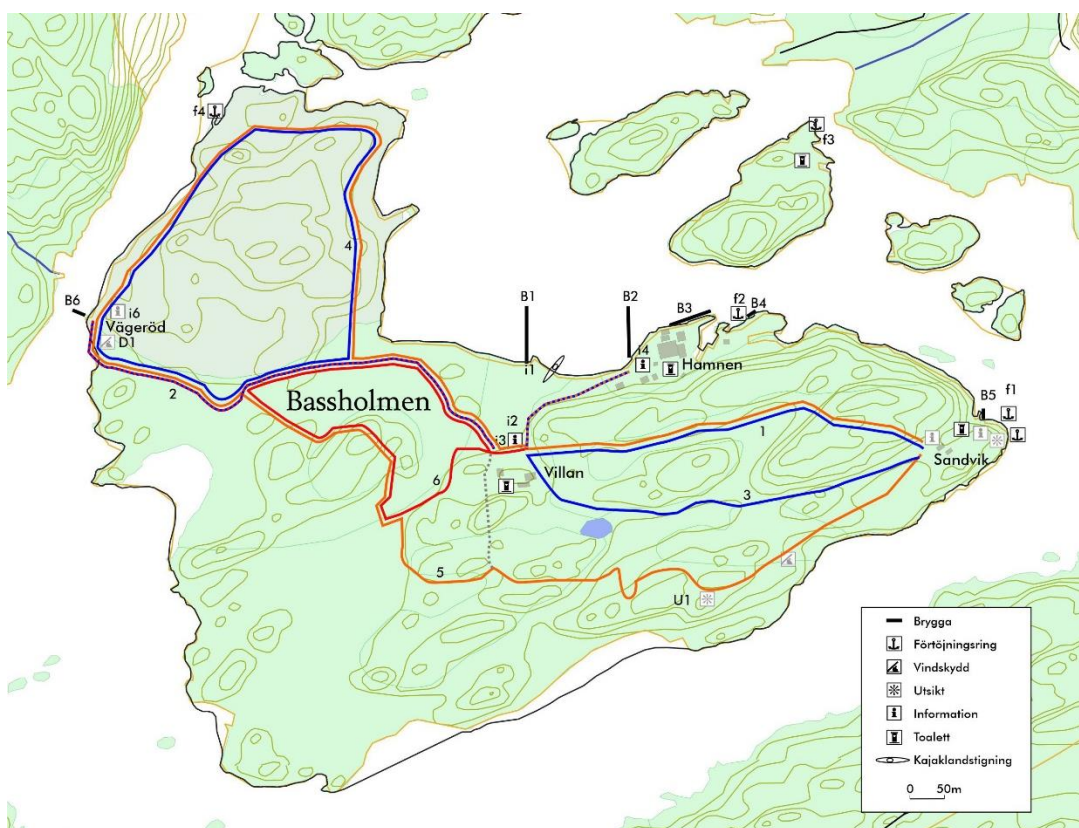
*Mål: Anordningar för friluftslivet*

Målen för Bassholmens anläggningar är följande – Se figur 7 och tabell 6:

*Anordningar för friluftslivet:*

- ✓ Stigrundan. Ett väl underhållet stignät ska finnas, omfattande minst 4 km och inkluderande en ”runda runt hela ön” via mangårdsbyggnaden – barrskogsudden - Vägeröds brygga - södra dungarna (rundar sydvästra strandängen) – so stränder och dungar - Sandvik – centrala sälgbrynen – nya utsikten – Sandvik – Mangårdsbyggnaden. Vägen från gamla ångbåtsbryggan till gårdsplanen framför mangårdsbyggnaden ska göras tillgänglighetsanpassad. Som ett andra steg iordningställs även en tillgänglighetsanpassad slinga med utgångspunkt från mangårdsbyggnaden. Där stigarna går på jämn betesmark ska de skötas som örtrika gräsmattor (gräsklippis vid 5 cm klipphöjd). Utmed vägen från hamnen till mangårdsbyggnaden slås vägrenarna med målet blomrik slåtteräng. (2-3 slåtteromgångar med selektiv slåtter och bortförsel av höet.
- ✓ Väl underhållna informationstavlor ska finnas vid turbåtsbryggan/kajakstranden, mangårdsbyggnaden, Sandvik och Hamnen. Specialinformation får sättas med tillstånd av förvaltaren för att informera om till exempel hamnen, vattenreningskärret, mangårdsbyggnaden, Sandvik, kajakstranden, strandängarna, betesskogen och nya vindskyddsplatsen. Det kan även vara motiverat att sätta upp små skyltar vid kajakstränder med information om känsligt fågelliv, närvaro av betesdjur och koppeltvång för hundar.
- ✓ Toaletter ska finnas vid hamnen, mangårdsbyggnaden och Sandvik.
- ✓ En utsiktsplats ska hållas öppen på berget sydväst om Sandvik. Vindskydd eller sittbänk får sättas upp.
- ✓ En rastplats med två vindskydd och en eldstad får anordnas i närheten av Vägeröds brygga.

- ✓ Varierade möjligheter till övernattning ska finnas. En tältplats finns i skötselområde 6b.
- ✓ Bryggor. Minst fem välhållna bryggor ska finnas, helst motsvarande bastubryggan, hamnpiren, hamnens klippbrygga, Sandviks brygga och Vägeröds kobrygga. Det bör noteras att uppförande av nya bryggor kräver strandskyddsdispens.
- ✓ Förtöjningsringar ska finnas vid Sandviks brygga, hamnens klippbrygga, "ö nummer tre" och "nordvästra udden"



Figur 7 Anordningar för friluftslivet. Grå symboler betecknar objekt som föreslås. Svarta är befintliga

**Tabell 6 Anordningar för friluftslivet.**

Grå symboler betecknar objekt som föreslås. Svarta är befintliga

| Stigar |                   | Kommentar                                   |
|--------|-------------------|---------------------------------------------|
| 1      | Till Sandvik      | Befintlig stig.                             |
| 2      | Till Vägeröd      | Befintlig stig.                             |
| 3      | Åter från Sandvik | Befintlig stig. Del av Sandvikrundan        |
| 4      | Barrskogsrunda    | Förslag på ny runda                         |
| 5      | Stora rundan      | Förslag på kompletteringar till en ny runda |

|                      |                            |                                                 |
|----------------------|----------------------------|-------------------------------------------------|
| 6                    | Lilla rundan               | Förslag på tillgänglighetsanpassad runda        |
|                      |                            | Vägvisarpilar vid alla stigförgreningar.        |
| Bryggor              |                            |                                                 |
| B1                   | Bastubryggan               | Lång brygga ut till bastun                      |
| B2                   | Gamla museibryggan         | Motsvarande brygga i hamnen                     |
| B3                   | Hamnpiren                  | Turbåtarnas brygga                              |
| B4                   | Hamnens klippbrygga        | För tilläggning av mindre båtar                 |
| B5                   | Sandviks brygga            | Liten brygga för mindre kölbåtar                |
| B6                   | Vägeröds kobrygga          | Tilläggsplats för djurtransporter               |
| Förtöjningsringar    |                            |                                                 |
| f1                   | Sandviks brygga            | Befintlig                                       |
| f2                   | Hamnens klippbrygga        | Befintlig                                       |
| f3                   | Ö nummer 3                 | Befintlig                                       |
| f4                   | Nordvästra hörnet          | Befintlig                                       |
| Info-skyltar         |                            |                                                 |
| i1                   | Bastubryggan/kajakstranden | Allmän infotavla inklusive info om övernattning |
| i2                   | Vattenreningen             | Infotavla om reningen                           |
| i3                   | Mangårdsbyggnaden          | Allmän infotavla                                |
| i4                   | Vid museet                 | Allmän infotavla                                |
| i6                   | Vägeröd-bryggan            | Allmän infotavla inklusive info om övernattning |
| Toaletter            |                            |                                                 |
| T                    | Hamnen                     |                                                 |
| T                    | Sandvik                    |                                                 |
| T                    | Vid mangårdsbyggnaden      |                                                 |
|                      |                            |                                                 |
| Utsikter             |                            |                                                 |
| U1                   | Utsiktsplats               | Ny. inklusive ny stigslinga. Sittbänk på toppen |
|                      |                            |                                                 |
| Lägerplats/vindskydd |                            |                                                 |
| D1                   | Vägeröd                    | Ny rastplats med två vindskydd och eldstad      |

## 5. Uppföljning

### 5.1. Dokumentation av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs i reservatet bör dokumenteras av den som utför åtgärden. Av dokumentationen bör framgå:

- åtgärd
- plats (skötselområde)
- kostnad
- tidpunkt
- utförare

Åtgärder av restaureringskaraktär bör dokumenteras med foto före och efter åtgärd.

## 5.2. Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. I en särskild uppföljningsplan kommer målindikatorer att anges. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i skötselplanen uppfylls och att skötseln fungerar. Uppföljningen kommer vara en viktig hjälp för förvaltarens planering av skötselarbetet.

## 5.3. Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när uppföljningen indikerar att det behövs

## 6. Planerad förvaltning

Förvaltningen av naturreservatet Bassholmen bekostas av Uddevalla kommun.

| <b>Tabell 7 Prioritering av åtgärder</b>                        |                      |                          |                  |
|-----------------------------------------------------------------|----------------------|--------------------------|------------------|
| <b>Åtgärd</b>                                                   | <b>Skötselområde</b> | <b>När/intervall</b>     | <b>Prioritet</b> |
| Gränsmarkering                                                  |                      | Krävs ej för öar         | 0                |
| Informationsskylt allmän                                        | 6b, 6c, 6a, 5        | Bytes vid behov          | 1                |
| Infoskylt special                                               | 6b, 6c, 6a, 5        | Bytes vid behov          | 2                |
| Stigröjning                                                     | 1                    | årligen                  | 1                |
| Bete                                                            | 1, 2, 3,             | årligen                  | 1                |
| Bete på småöar                                                  | 4a                   | efter eventuell bränning | 3                |
| Betesputsning                                                   | 1                    | årligen                  | 1                |
| Stängsling och tillsyn                                          | 1, 5                 | årligen                  | 1                |
| Slåtter                                                         | 5,7                  | årligen                  | 1                |
| gräsklippning                                                   | 5, 6a,b,c,           | 6-8 ggr/år               | 2                |
| Skydd och framröjning av nuvarande och kommande värdefulla träd | 1                    | vart 5:te år             | 1                |
| Brynvård                                                        | 1,5                  | vart 5:e år              | 1                |
| luckhuggning och röjning                                        | 3                    | vart 5:e år              | 2                |
| Bränning av småöar för bete                                     | 4                    | vart 7e år               | 3                |
| Beskärning av träd                                              | 1, 5, 6a, 6c         | vid behov                | 1                |
| Underhåll av byggnader, hamnpir etc.                            | 5, 6a-c              | vid behov                | 1                |
| Uppföljning av skötselåtgärder                                  | Alla, särskilt 1     | Efter åtgärd             | 1                |

## 7. Referenser

ArtDatabanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken SLU, Uppsala

EU:s art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.

*EU:s fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1.*

*Finsberg, C. 2013. Skyddad natur i ett förändrat klimat. Grön infrastruktur i strandängar och ädellövmiljöer samt klimatanpassad skötsel av skyddad natur. Rapport 2013:74. Länsstyrelsen i Västra Götalands län.*

*Gunnarsson, Hessel & Ottvall 2013: Bristande födotillgång och torrare vårar på strandängarna i Kristianstads Vattenrike: -möjliga orsaker till vadarnas tillbakagång?*

*Löfgren, R. & Andersson, L. (red.). 2000. Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker. Rapport 5081, Naturvårdsverket, Stockholm.*

*Lindner, J. 1935 Skogens krönika i Göteborgs och Bohus län*

*Länsstyrelsen Västra Götaland 2016. Inventeringar av skyddsvärda träd i delar av Västra Götalands län, bland annat i: Grästorp, Tidaholm, Vara och 37 naturreservat*

*Naturvårdsverket, 2003. Att skylta skyddad natur. Naturvårdsverket, Stockholm.*

*Naturvårdsverket, 2012. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd.*

*Naturvårdsverket, 2016. Tillgängliga koder för attributet "Naturtyp" i NNK-IT systemet (Ärendenr: NV-08177-15). Naturvårdsverket, Stockholm.*

*Nitare, J. (red.), 2010. Signalarter - indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.*

*Nordiska Ministerrådet. 2001. Kustbiotoper i Norden.*

*Ottwall, R. 2016. Nationellt åtgärdsprogram för hotade vadare på strandängar, 2015–2019*

*Påhlsson, L. (red.). 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510, Nordiska Ministerrådet, Köpenhamn.*

**Bilaga 3b fynd av naturvårdsintressanta arter**

Nedan förtecknas de fynd av naturvårdsintressanta arter som noterats sen år 2000 och bedömts som regelbundet förekommande i området. Som naturvårdsintressanta räknar vi i detta fall endast arter ur de kategorier som anges inom parentes enligt nedan.

- fridlysta arter (F)
- signalarter (S), arter som används för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden (Skogsstyrelsen, Nitare 2010)
- rödlistade arter uppdelade enligt Artdatabankens kategorier: Nationellt utdöd (RE); Akut hotad (CR); Starkt hotad (EN); Sårbar (VU); Nära hotad (NT); Kunskapsbrist (DD), (SLU Artdatabanken 2020)
- arter (ÅGP) som omfattas av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter
- arter (EU) Arter som är listade i EUs fågeldirektiv, annex 1 eller art- och habitatdirektivet, annex 2 eller 4.
- Övriga nv-arter (Ö). Övriga naturvårdsintressanta arter

Källa/ uppgiftslämnare: BE= Bo Eriksson, CB= Calle Bergil, MS= Monica Svensson, IS=Ingemar Strid, JO= Jörgen Olsson, RH=Rune Hixén

| Art                  | Vetenskapligt namn       | Kategori | S.o mr. | Koordinater     | Fynddatum | Källa/ Uppgiftslämnare |
|----------------------|--------------------------|----------|---------|-----------------|-----------|------------------------|
| <b>Lavar, mossor</b> |                          |          |         |                 |           |                        |
| fällmossa            | Antitrichia curtipendula | S        | 1       | 6460788, 294562 | 16-jul-21 | CB                     |
| guldlockmossa        | Homalothecium sericeum   | S        | 1       | 6460788, 294562 | 16-jul-21 | CB                     |
| lönnlav              | Bacidia rubella          | Ö        | 6a      | 6460733, 294701 | 16-jul-21 | CB                     |
| slanklav             | Collema flaccidum        | Ö        | 6a      | 6460733, 294701 | 16-jul-21 | CB                     |

| Art               | Vetenskapligt namn     | Kategori | S.o mr.  | Koordinater                              | Fynddatum | Källa/Uppgiftslämnare |
|-------------------|------------------------|----------|----------|------------------------------------------|-----------|-----------------------|
| <b>Kärlväxter</b> |                        |          |          |                                          |           |                       |
| alm               | Ulmus glabra           | CR       | 6a       |                                          | 16-jul-21 | BE/CB                 |
| ask               | Fraxinus excelsior     | EN       | 6a       |                                          | 16-jul-21 | BE/CB                 |
| blåsklöver        | Trifolium frageriferum | Ö        | 2a-d     |                                          | 16-jul-21 | BE/CB                 |
| bohusmarrisp      | Limonium humile        | Ö        | 1-4      |                                          | 16-jul-21 | BE/CB                 |
| bäckbräsmå        | Cardamine amara        | S        | 1        |                                          | 16-jul-21 | BE                    |
| dvärgarun         | Centaurea pulchellum   | Ö        | 2a<br>2d | 6460751,<br>294255<br>6461115,<br>294527 | 16-jul-21 | BE/CB                 |
| dvärglin          | Radiola linoides       | NT       | 2d       | 461237,<br>294527                        | 16-jul-21 | CB                    |
| glasört           | Salicornia europea     | NT       | 2a<br>2d | 6460751,<br>294255<br>6461115,<br>294527 | 16-jul-21 | BE/CB                 |
| havsnarv          | Spergularia media      | Ö        | 2c       | 6460452,<br>294820                       | 16-jul-21 | BE/CB                 |
| jungfrulin        | Polygala vulgaris      | Ö        | 2b       |                                          | 16-jul-21 | BE                    |

| Art               | Vetenskapligt namn  | Kategori | S.o mr. | Koordinater                        | Fynddatum | Källa/Uppgifter/lämnare |
|-------------------|---------------------|----------|---------|------------------------------------|-----------|-------------------------|
| kalmus            | Acorus calamus      | Ö        | 1       | 6460649, 294832                    | 16-jul-21 | BE                      |
| knutört           | Lysimachia minima   | VU       | 2c      | 6460486, 294840                    | 16-jul-21 | BE/CB                   |
| kustarun          | Centaurea littorale | Ö        | 2a 2d   | 6460751,29 4255<br>6461115,29 4527 | 16-jul-21 | BE/CB                   |
| liten kärrmaskros | Taraxacum litorale  | NT       | 2b      | 6460285, 294417                    | 16-jul-21 | BE                      |
| vildlin           | Linum catharticum   | Ö        | 2d      | 6461242, 294529                    | 16-jul-21 | CB                      |
| svinrot           | Scorzonera humilis  | NT       | 1       | 6460510, 294254                    | 16-jul-21 | BE/CB                   |
| sylnarv           | Sagina reveliere    | NT       | 1       | 6460510, 294255                    | 16-jul-21 | BE                      |
| vit fetknopp      | Sedum album         | Ö        | 2d      | 461237, 294527                     | 16-jul-21 | CB                      |
| <b>Insekter</b>   |                     |          |         |                                    |           |                         |
| silversmygare     | Hesperia comma      | NT       | 4a      | 6461338, 294374                    | 25-jul-18 | MS                      |
| ängsmetallvinge   | Adscita stactica    | NT       | 1       | 6460841, 294314                    | 16-jul-21 | CB                      |
|                   |                     |          |         |                                    |           |                         |

| Art              | Vetenskapligt namn    | Kategori | S.o mr. | Koordinater                          | Fynddatum             | Källa/Uppgiftslämnare |
|------------------|-----------------------|----------|---------|--------------------------------------|-----------------------|-----------------------|
| <b>Fåglar</b>    |                       |          |         |                                      |                       |                       |
| gröngöling       | Picus viridis         | F,EU     | 1       | spel 2017 + flera ggr i Kärlingesund | 17-jul-21             | RH                    |
| havsörn          | Haliaeetus albicilla  | NT       | 1       | ses ofta jaga vintertid              | jan - 10, - 11 & - 13 | IS                    |
| mindre hackspett | Dryobates minor       | NT, EU   | 1       | häckar trol årligen, senast 2017     | 17-jul-21             | RH                    |
| nattskärra       | Caprimulgus europaeus | F, EU    | 1       | spelande                             | 25-jun-10             | JO                    |
| salskrake        | Mergellus albellus    | F, EU    | 1       | Ses vintertid ofta i Strömmarna      | 01-jan-11             | IS                    |
| sångsvan         | Cygnus cygnus         | F, EU    | 1       | Ses vintertid ofta i Strömmarna      | 01-jan-11             | IS                    |
| trädlärka        | Lullula arborea       | F, EU    | 1       | Sjungande                            | 08-apr-06             | JO                    |
| törnskata        | Lanius collurio       | F, EU    | 1       | matade ungar                         | 14-jul-11             | JO                    |

| Art              | Vetenskap<br>ligt namn | Kat<br>e-<br>gor<br>i | S.o<br>mr. | Koordinat<br>er               | Fyn<br>d-<br>dat<br>um | Källa/<br>Uppgi<br>fts-<br>lämnare |
|------------------|------------------------|-----------------------|------------|-------------------------------|------------------------|------------------------------------|
| vitkindad<br>gås | Branta<br>leucopsis    | F,<br>EU              | 1          | minst tre<br>par med<br>ungar | 16-<br>jul-<br>21      | CB                                 |